

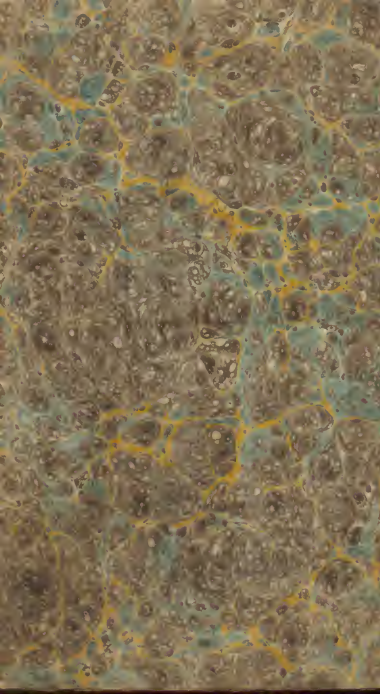
R 8°

86A

528

№ 5401

Dear

My dear

(55)

ספר שולחן ערוך ח"א

היות רוב עולם פון דער וועלט ווערין נכשל אין כמה
זאכן . ע"כ האבין מיר גישטעלט כמה הלכות
וואס מען דארף זייער נייטיג האבן דהיינו נט"י עהדות
תפלת שחרית תפלת מנחה ומעריב נט"י לסעודה הלכות
סעודה הלכות ר"ח וקירוש הלבנה בכדי אז מען זאל ווישן
אלע דינים : אז מען זאל חלילה נישט נכשל ווערין ובזכות
זה יבא גואלנו צדק אמן :

דעגירים

ע"י

נרפס

והג' ה"ה הרבני
מור"ר יהודא
וועקסלער

והב' ה"ה הרבני
מוה' משה זעליג
צימאנר

הא' ה"ה הרבני
מוה' נסע וואסער
מאן

ביאם

לפ"ק

תרנ

בשנח

שולחן ערוך אורח חיים חלק א

הלכות נטילת ידים שחרית

א אז מען שמיט אוף אין דער פריא פונדעם שלאף איידר
מען טוט זיך אן דארף מען זיך תיכף צו וואשן דיא הענט און
מען טאר נישט גיין קיין ד"א אום גיוואשין : אין כרארף און
גיסן דרייא קאל און אימליכר האנט גיהיפט דהיינו צוכער שטין
און דער רעכטיר האנט : דער נאך און דער לינקער האנט און
דארף מען צו טאן דרייא קאל דער נאך דארף מען געהן
לצורך און מען דארף זיך ווידר וואשן דיא הענט פנ"ד און זאל
זאגן די ברכה על נטילת ידים וגם אשר יצר (מ"א סי' ד') און
זאל תכף זאגן ברכת התורה ווארין מען טאר נישט זאגן קיין
שום פסוק פאר ברכת התורה און מען דארף נוהד צו זיין אז
דו קלייני קונטר זאלין זיך און וואשן דו הענט און דער פריא
און זאלין נישט אונדורן קיין שום עכין אום גיוואשין : (פס"ג ע"ב)
ב מען טאר נישט אן דורין אום גיוואשין נישט דו אונזן נישט
דו נא און נישט דאס מויל :

ג מען דארף נוהד זיין אז כנאל זיך נישט וואשן מיט דעם
וואסיר וואס ער איז נשתנה גיווארין דו כדאה אדער מען האט
דער מיט גיטאן איין סלאכה :

ד מען טאר זיך נישט וואשן פנטי שחרית און דער ערד
וויא מענטשין געהן נאר און אזוי איין כלי אריין וואס מען
ניצט זיא נישט און מען טאר נישט געבין דאס וואסיר צו קיין
בהמה מרונקן און מען זאל נישט אויס גיסן דאס וואסיר
וויא מענטשין געהן :

ה מען טאר זיך נישט וואשן פנטי שחרית פון אזא מענטש
וואס ער האט זיך נאך נישט גיוואשן : דהיינו ער טאר אים
נישט אויף גיסן אויף דו הענט :

ו מען דארף זיך וואשן פון אכלי דונקא און אז ער האט קיין
כלי נישט העלפט נישט אז ער זאל איין טינקן דו הענט אפילו

און

R 8° 86A528

276 562

הלכות נטילת ידים שחרית

א. אַמײַד וואָרײַן דאָס קען נישט מעכיר זײַן דעם רוח דעם :
א. מען דאַרף נוהר צו זײַן און פֿשעט וואַשן וואָל נישט אַרױף
שפּרײַצן פֿון דער אונטערשטער כלי און דו הענט :

ז. ווען אײַנער האָט נישט גישלאָפֿן אַנאָנצײ נאָכט דאַרף ער זיך
און דער פֿריא וואַשן אײַ וואָל נישט זאָגן דו בִּרְכָּה ענטי' :
ח. און אײַנער שטײט און פאר טאג און קט זיך גיט וואַשן דאָרט
ער זיך און דער פֿריא ווידער וואַשן און זאל נישט זאָגן
דיא בִּרְכָּה ענטי' :

ט. און מען שלאָפט פֿריא טאג דאָרף מען זיך און וואַשן דיא
הענט נאָך דעם שלאָפֿן און אַבִּרְכָּה :

י. דאָש זענען דיא זאכן וואָס מען דאַרף זיך דער נאָך וואַשן די
הענט דרייַמאל דרייַט נאָך דעם שלאָפֿן אין און מען גייט אַרום
פֿון דעם בית הכסא' אָדער פֿון אַמִּתָּח אָדער און מען שנייט זיך
אָפֿ די נעגל אָדער און ער איז כִּשְׁמֵשׁ הַמִּסְחָה : אַבִּיר און ער איז
כִּשְׁתִּין : אָדער ער רירט אָן דיא זייד אָדער אַבִּנָה אָדער ער
רירט אָן דיא ליחה פֿון דער נאָז אָדער דאָס הויזלע לייב : וויא עס
איז צו גירעקט דאָרט מען זיך נאָר אײַן מאל אָפֿ גיסן די הענט :
אין ווער עס איז נישט נוהר צו וואַשן זיך נאָך דיא זאכן און ער
איז אײַן תּוֹח פֿאר געסט ער דאָס לערנען אין אַפֿראָסטי מענטש
ווערט פֿאר ריקט פֿון דעם שילד ; ופֿפֿרט בשעת תּפֿלה אָריר און
מען לערנט דאָרף מען פֿוורא ניהר זײַן און מען זאל נישט אָן
דירן דיא זאכן וואָס פֿיר שטײט

יא. ווען אײַנער האָט קיין וואָסיד נישט צו וואַשן דיא הענט צו
דער תּפֿלה מעג ער זיך אָן רייבן דיא הענט אָן דער ערד
אָדער אָן אַשטײַן און מעג דאָווייגן :

הלכות תפלת שחרית

א. עש שטײט און פֿסקנהן אל כביר לא ימאס וגו' דאָס איז
מיינט השי"ת איז גיט מַסָּאָס דו תּפֿלה פֿון אײַן ציבור ע"כ

גיהער

הזכור תפלת עזרת

גיהער אומלכר מענטש נהר ויין צו דאכנין מיט מנין אפילו
 דו מענטשין וואס פארין אונזר וועגנס אונ ווילן בלייבן
 געבטיגן אז וויא קאנין האבן ביו איין מייל מנין מנין וויא גיין
 פאר דעם דאכנין איין מייל בכרי וויא זאלין דאכנין מיט מנין
 אין צו דיק דארפן וויא זעק אים קענין
 איין פערטיל מייל בכרי וויא זאלין נישט
 דאכנין ביחירות ומכל שכן אז מענטשאר
 נישט אונזעק גיין אונ וועג אריין ביו וואנין מען זאל פרייר דאכנין
 בציבור (שם סעיף ט"ו) :

ב אפילו דו דאניג וואס דאכנין בציבור טארין זעק נישט
 שטעלין שמונה עשרה פרייר פאר דעם ציבור נאר וויא מנין
 אונ אייניג דאכנין שמונה עשרה : אונ אפילו איין חודה גיהער
 בעסיר אהיים גיין דאכנין נישט ער זאל דאכניג אונ זיל פרייר
 פאר דעם ציבור :

(מ"א סי' צ"ה כ"א בשם הב"ח וכ"כ עשרת זקנים)
 ג מען גיהער כדקדק צו ויין אז מען זאל נישט דאכנין אין ווילן
 פעלד אין אז מען איז אונ וועג זאל מען בעסיר דאכנין צווישן
 ביימער אונ נישט אין ווילן פעלד (סי' צ"ה ר"ק כשהוא בדרך
 וא"א בענין אחר מותר מ"א ס"ק ואו)

ד ווען איין יחיד קומט אונ שיל אריין
 אונ דער עולם זאגט אשרי אודר
 אנדרי פיומים ומכל שכן אז דער עולם
 זאגט ק"ש מיו ער מיט וויא אויב זאגיק ש אודר שאר תחנונים:
 ה אז מען זאגט ק"ש מיו מען אונ זון האבן אז ער וויל מנינים
 ויין דו מנינה פון ק"ש (סימן ס' סעיף ד') :

ו בשעת אז מען זאגט שמונה עשרה אודער אז מען זאגט
 תחנונים פאר עושה שלום טאר מען נישט אפילו שפאען וגם
 אפילו אז עס איז אראם גיפאלדן דער מלית בשעת שמונה
 עשרה

הלכות הפלות שחרית

עשרה מאר מען נישט אן טאן צורק אז ער איז אייגנאנצן
אראפ גיפאלין (סי' צ"ו ס"ד מ"א ס"ק ב') :

ז דער וואס שפייט מחמת תענוג פאר נישט תיכף דאווינן דק
ערשט נאך דעם שיעור אז מען קען גיין פיר איילן (צ"ב
ס"ט מ"א ס"ק ז') :

ח מען מאר זיך נישט שטעלן דאווינן פון מען זאל זיך פריי
וואשן דו הענט און מען מוז הארין און וואסיר פון איין מאל
אדער צירוק פון אפערטל מייד אפילו י"ג מען האט זיך און דער
פריא גיוואשן צו תפילת שחרית אז מען איז אין מיטן כפסיק
פאר כוסף מיט מכירת הקצות מוז מען זיך צו תפילת כוסף
איבערנייס וואשן (סי' רל"ג מ"א ס"ק ח') :

ט דק אז עס איז נישטא קיין וואסיר פון איין טייל אדער צורק
איין פערטל טייל מעג מען זיך דו הענט אפ רייניג אן
אשטיקל ער אדער אן אשטיין : און מעג דאכטן אפיר גאר
אום אפ גריפני הענט מאר מען נישט דאווינן (סי' צ"ב ס"ד) :
י אפילו אז מען וואשט זיך און דער פריא דק ער האט כסית
בעת גיווען מוז ער זיך איבער נישט וואשן מען מאר נישט געבין
קיין שלום פאר דעם דאכטן אפילו אז מען האט שוין גי'אנט
אטייל פרכות פאר דעם דאכטן (שו"ס פ"ט ס"ק ב') :

יא אפילו צו זאגן גוט מארגין דעם חכר פאר דעם דאכטן
מאר מען נישט דק אז ער באגעניגט אים און דער גאט אפער
גה"ס צו גיין צו אים איז אסור (שם) :

יב אז מען דאכט שמונה עשרה און דער חזן זאגט מוריס
מוז זיך דער יחיד און בוקן וויא ער האלט דק אז ער האלט
פייא דעם ווארט (כרוך אתה יי) מאר ער זיך נישט בוקן ווארן
צו דיא ווערטיר מאר מען זיך נישט בוקן גאר צו תחילת
שמונה עשרה און צו סוף מען אבררס און צו חטום
שקף (ק"ט ס"א) :

הלכות תפלת שחרית

יג מען גהער נישט צו ווייזן מין שום אהבה אין בית הכנסת
רק אהבת השם ית על כן גהער מען נישט קישין דו קונטר
אין בית הכנסת (כי צ"ח) :

יד אז מהאט פאר געסן אום י"ט אדער אוםחול המועד צו
זאגן יעלה ויבא אין דער שטילד שמונה עשרה אדער
אפילו אז עס איז אום נאר אספק אייב ער האט גיאנט יעלה
ויבא : איז דער דין אז ער האט זיך דער כאט פאר מורים
אפילו ער האט אויס גיכאזט דו ברכה המחזיר שכינתו לציון
זאגט מען דארטן יעלה ויבא דער נאך זאגט מען מורים : רק
אז ער האט זיך דער מאגט נאך דעם ווארט מורים מוז ער
חזור ויין צו תחילת רצה איז ער אז המ זיך דו מאגט נאך עושה
שלום מוז ער חזור ויין צו תחילת שמונה עשרה (סי' תכ"ב וסי' ת)
מז נאר אום ר"ח ביזא נאכט אז מהאט פאר געסן יעלה ויבא
דארף מען נישט חזור ויין אפילו אין דער פריא אז מען האט
זיך דער מאגט נאך תפלת מוסף דארף מען אוד נישט חזור ויין
רק אז מהאט זיך דער מאגט פאר תפלת מוסף מוז מען אייב
אויסראויגן שמונה עשרה מיט יעלה ויבא (שם כ"א) :
מז מען גהער צו זאגן תחילת יהיו לרצון : דער נאך אדער
נצור בכרי אז מוועט הערין קריש אדער קרושה זל ער מעגן
כפסיק זיין ווען אמהל אדער אחתן איז בשעת שמונה עשרה :
חאטשי ער איז נשטא בשעת תחנון דארף מען שון נישט זאגן
קין תחנון (מ"ז ס"ב י' סי' קל"א) על כן גהער דער חתן נישט
קוקן כל ז' ימי משתה אין בית הכנסת אריין (מ"ז י"ב)
אפילו צו מנחה אז מען דאוונט ביזא דעם קונטר וואס דער
ברית איז ביזא אים דארף מען אוד נישט זאגן קין תחנון :
(מ"ז שם סי' י"א) :

יז מען גהער זיך נשט שטעלן שמונה עשרה דאוויגן רק אז
מען פאר שטייט אז מען וועט קעגן נוסח זיין דו גאנצי
שמונה

הלכות תפלת שחרית

שמונה עשרה איי דער חזן וועט זאגן קדושה ואם לאו מח
 מען הארין צו שירה חדשה ביו נאך קדושה (מ"א ס"ק ה')
 וגם נאך קדושה מאר מען זיך אויך נישט שטעלן שמונה עשרה
 ראבינן רק אז מען וועט קענן גוסר זיין איי מוועט קומן צו
 דער ברכה שומע תפלה און זאגן מורים ואם לאו מאר מען
 זיך נישט שטעלן שמונה עשרה (ס"ו תק"ט ס"א) :

וגם צו תפלת מעריב מאר מען זיך אויך נישט שטעלן שמונה
 עשרה רק אז מען קען גוסר זיין פאר קריש וואס נאך
 שמונה עשרה (מ"א ס"ק א') ע"כ גהער מען בעכיר צו זאגן מיט
 דעם חזן מלה במלה דו גאנצן שמונה עשרה און נישט צו זאגן
 אתה הרוש נאר נקדש וגם צו מוסף אז מען דארף גייט זאל
 ער אויך זאגן געריצט און אויס לאזן האל החדש את דער נאך
 מען מען שון דאס איבעריגע אליין ראבינן רק אז דר חזן וועט
 מורים מוז מען זיך מיט אים פיקן אז מען האלט נישט בייא
 דעם ווארט ברוך (כ"ז בס"ק ס"א וועין עשרת זקנים) :
 אפילו אז דער חזן ראבינט תפילת מוסף און דער יחיד זאגט
 מיט אום ביו קדושה תפלת שחרית אף על פי כן מוז ער נאך
 זאגן געריצט מיט דעם חזן (רס"א ס"ו ק"ט ס"ג) : רק אז מען
 האט שון גיהערט קדושה און ברכו אדער מען וועט דער נאך
 הארכין דארף מען נישט צו הערן נאר צו קריש מוז מען
 הארין (מ"א ס"ק כ') :

הלכות תפלת מנחה ומעריב

אז מען קומט און בית הכנסת אריין און דאס צבור הייבט אן
 צו ראבינן מעריב און דער יחיד האט נאך קיין מנחה נישט
 גיבאבינט גהער ער צו ראבינן מנחה בשעת אז דער עולם זאגט
 קריאת שמע און ברכת קריאת שמע : און דער נאך אז דער
 עולם ראבינט תפילת מעריב זל ער זיך נאר אפרואין ביו הלוח
 ארבע אמות : און זאל פריר ראבינן שמונה עשרה פון מעריב

הלכות הפלת מנחה ומעריב

מיט צבור דער נאך זאל ער ערשט זאגן ברכת קריאת שמע:
 און קריאת שמע גאט שמונה עשרה (מ"א ס"י רל"ו ס"ג) :
 דער זמן פון תפילת מעריב איז נאך צאת הכוכבים רק אז ראם
 צבור איז זיך מקדים און דאכטן מעריב אונזעס איז נאך
 מאג מיז מען מיט זיין דאכטן רק דער נאך מיז מען זאגן
 קריאת שמע איז גאנצן פריי נאכט נאך צאת הכוכבים :
 גם אז איז דער דין אום פרייטיג צו נאכט אז דער עולם איז
 זיך מקדים און איז מקבל שבת פריי מאג מיז מען נאךדעם
 עשין זאגן קר"ש במונחה (רס"ז מ"א ס"ק ב') :

וען איין יחיד האט זיך פאר זאכט און קאכט און בית הכנסת
 אריין פלעגט דאס צבור איז מקבל שבת און ער האט נאך
 נישט גידאוונט גהער ער נישט צו דאכטן און דעם ביה"כ
 מנחה של חול רק ער מוז ארויס גיין דאכטן מנחה של חול :
 (ס"י רס"ג סט"ז) :

רק אז ער האט אן גיהובין מנחה איידער זיין האבן אן גיהובין
 מקבל שבת צו זיין מעג ער דארטין גוסר זיין (שם ס"ט ז') :
 אז תפלת מנחה איז זיך מסשיך ביז אין דער נאכט גהער מען
 שוין נישט זאגן קיין קריש שלם גם נישט קיין תחנון :
 (ס"י רל"ד מ"א סק"א וכתב שיש לומר בזה) :

אויב שבת זאגט מען מנן אבות רק דו ערשטי נאכט פון פסח
 אז נישט גיפאלט אום שבת דארף מען נישט צו זאגן קיין
 מנן אבות (תפ"ז ס"א) :

גם אונזער איז נישט קיין מנן קבוע דארף מען אויך נישט
 זאגן קיין מנן אבות נאר פלעגט יריד אז מען איז זיך קובע
 אויף עטליכע מאג הייסט דאס מנן קבוע (רס"ח סק"ה ט"ז) :
 מען מא' זיך נישט קובע זיין צו עסין איין האלבע שעה פאר
 צאת הכוכבים ביז מען זאל פרייר זאגן קיש ותפלה של ערבית
 ומכש"כ במוצאי שבת מאר מען זיך נישט זעצן עסין איין חצי
 שעה

הלכות תפלת ישתרית

ישעה פרצת הכוכבים מ' א סק' ד סימן רל"ה: זמ"ש או מין
דאבינא תפלת מעריב ביי נאכט או מען מאר נישט עשין
פר תפלת מעריב: לכתחלה קער מען תיכף פשעת יציאת
כוכבים צו דאבינא מעריב סעף ג' :

אום ר"ח אום מכ"ש אום חנוכה איז פורים קער דער שמש צו
דאבינא פר דעם עולם בכרי או ער זאל הוכין צו יענה ויכא
איי דר עולם שמשעלט זעה דאבינא איז זאל זאגן דס יארט יעלה
ויכא בקול דס בכרי דר עולם זאל ווישן או עס איז ראש חודש
און זאל נישט פסטיקזיין אויש צו רופן עשרת אקני' מחרל"ו ואלט"כ
פר שמונה עשרה ווארום דאס איז איין תוחר לפרוס לומר ברמ
לסנולא מי שלא שחט :
הפסיק :

מן גהער נישט גיין אום בית הכנסת אביין נאר לצורך תפלה
אלוה ת איז ווען מען בארד איינס צו רופן מין מען זעה
פריר אנדר זעצין אום זאגין פריד במה פסיקים (סי קג"א ס"א):
מען קער זעה נישט שטערן סתפלד זיין תיכף ביי דער מיד רק
ברח זיין פון דער מיר אום סתפלד זיין (סי צ' ס"ב) .
ווען אום בית הכנסת איז דא צוויי מירן גהער מען נישט ארויש
גיין אויף דער מיר וואס מען איז גקומן (ס"א סק"ז סי קג"א):

הלכות נטילת ידים לטעורה

מען דארף צו וויסן אז עס איז קיין חילוק נישט הן מען עסט איין
כזית און אז מן עסט פחות מכזית מין מען זיך אלץ וואשן
רק די ברכה על נטילת ידים קער מען נישט צו מאכין כ"ו אז
עס איז נישט אזו גרוש ווי איין פיצה (קנח סק"ג ס"א ועיין
מחצית השקל ותבין) :

מען דארף אויף גיסן אום איטלער האנט צוויי מאל אפילו אז
מן גיס אויף אויף איטלער האנט מיין פון איין רכייעת אף
על בית

הלכות נטילת ידים שחרית

על פי כן מיו מען צוויי כאל אופ גיכן אופ איינער האנט
(מ"א ס"ק ג' קס"ב) :

מען דארף צווייטן אז אום פסח ואל מן גיט איין ווייקן קיין
מצה אין רעם פאם וואסיר ווארין דס מים איז שון פסול
לנטילה (ס"ק ס"ב) :

גם די שענקרים וואס מעכטין אויס מיט וואסיר די גלעזער טארין
זיי זיך שון מיט רעם וואסיר גיט וואשן (ק"ס ס"ק ה' מ"א) :
דער וואס איז גערד לנקביו אין מיטן עסין מיו ער זיך דער נאך
איבער גייט וואשן אונט מאכן איין פרכה פריד על נטילת
ידיים אונ דר נאך אשר יצר (ק"ס ס"ק ה' מ"א) :

גם אפילו אז מען רירט נאר אן אין מיטן
עסין אופ אועלכי ערטר ווי מכוסה איז
מיו מען זיך איבער גייט וואשן נאר אן
אברה (מ"א ס"ק ה' קס"ד) :
כח בספינס ואין לו כלי
שלם יכול ליקח כלי שיקב
בכונם משקס ודולס ונוטל
ידיו משום דנליק חיבר וט"כ
יכול לנטול ידיו ברייטער
קאסטין כל שחזר לבאר
ק"ט ס"ק י' מ"א :

גם אז מען עסט אואך וואס זיא איז גאס מיט איינס פין ריא
שבעה משקין דהיינו יין • רבש • שמן • חלב • טל • דם :
(ס"ב) איז אז דער דין • אז דער סדר איז מען ואל די וואך עסין
אן אלעפיל אונ אן אנאפיל האטשי ער עסט עס מיט אלעפיל
אריד מיט אנאפיל מיו ער זיך פארט וואשן די הענט נאר ער
דארף גיט זאגן על נט"י : אבער אזא וואך וואס מען עסט
נאר מיט אלעפיל דהיינו (לאקשין : טייגליך) דארף ער זיך
נישט וואשן :

אואך וואס זיא דארף נישט קיין נטילה : אז מען עסט זיא מיט
פיטל : אז די פיטל איז צו לאזט מיו מען זיך וואשן די
הענט נאר על נט"י דארף ער נישט זאגן אבר אזוי פארקילט
דארף מען זיך נישט וואשן די הענט :

הלכות תפלת מנחה ומעריב

בשעת או מען וואשט זיך דארף מען נוהר צו זיין או עס זאל
נישט זיין קיין שום ארט טרוקן אויף דער האנט רק
זיאל ווערן און גאנצן אפ גיגאסין מיט אקאל און מען
דארף צווייאל מאל גיסיין אויף איטליכר האנט :

איידר מען וואשט זיך דארף מען זעהן אז דיא הענט זאלן
טריקן זיין :

גם איידר מוואשט זיך דארף מען נוהר צו זיין או עס זאל
נישט זיין קיין בלאטי אונטער די נעגל און דיא הענט זאלן
נשט זיין פארשמידט מיט עפס :

מען טאר נישט מאכין קיין הפסקה צווישן דעם וואשן און
צווישן דער כווציא מער וויפיל עס דארף צו רויזערן אז
מען גייט צווייאל און צוואנציג איילין :

גם דארף מען נוהר צו זיין אז דיא כלי ווס סן וישט זיך מיט
איר זאל נישט ריין און זיאל זיין אייביג בלאט ארום און
ארום : אן אשפעלטל :

מען דארף זייער נוהר צו זיין בנטי ווארין דער וואס עסט אום
גיוואשן וועט ער כגולגל ווערן אונטער דיא רעדיר פון
אמיהל : און דר וואס איז יוא נוהר בנטי איז אים גאט ב"ה
משפיע כל טוב :

דיני חציצה בנטילה

ווען איינער האט עפס און איין האנט און האט
זיך צו גילייגט איין פלאסטיר סח ער דעם פלאסטיר אראפ
נעמן איידר ער וואשט זיך : אז ער האט אביר איין מכה אויף
דער האנד און קען דעם פלאסטיר נישט אראפ נעמן דארף
ער און דעם ארט פון דעם פלאסטיר נישט וואשן :

דער וואס גייט און איין פינגעריל וואס עס איז דריין איינגיזעצט
איין

הלכות תפלות שחרית

אין עומדין מזה ער עם אויס טין פאר דעם וואשיין גאר אין קראם פונגערייל דארף ער נישט אויס טאן :

הלכות סעודה

גאך ברכת המוציא שאר מען נישט כפסיק ויין ביו מן שלונגט אראפ דעם ערשטין ביסן און אז מען איז כפסיק מיו מען איבער נישט המוציא מאכין גאר אז ער האט גישטיקט מענייני סעודה דהיינו (גישט ואלץ) דארף ער נישט מאכין איבער נישט קיין מוציא :

מען דארף אנהייבן דאס לחם פון דעם ארט וואס עם איז בעסיר אויס גיבאקין :

מען דארף דאס לחם ארום און ארום שניידן עס זאל זיך גאר דאלטין אויף אשטיקיל דער גאך זאל ער מאכין המוציא און גאר דער ברכה זאל ער אפ טיילן די צוויי העלפט ברי די ברכה זאל ויין אז דאס לחם איז גאך וויא גאנץ גאר שבת דארף מען מאכין המוציא אז דאס לחם זאל ויין גאר גאנץ און מען דארף נישט צום ערשטין ארום שניידן :

מען דארף גוהר צו ויין אין צו טינקין דיא מוציא און ואלץ : או אייניד האט פאר געסן צו זאגן ברכת המוציא אז ער האט זיך דער כאנט אין מיטן עשין אדיר אפילו אז ער האט שוין אפ גיגעטין גאר ער האט גאך נישט גיבענטשט דארף ער מאכין אמוציא און זאל עשין אשטיקל ברויט : אפיר אז ער איז מסופק צו ער האט גימאכט אמוציא דארף ער נישט זאגן ברכת המוציא :

כל הואכין וואס מקען פערן די ברכה אין מוטין עסין דהיינו אז מען עסט וויא אין מיטן עסין דארף מען איבער וויא קיין ברכה נישט מאכין : טאר מען דאס נישט עסין מסוד לסעודה

הלכות סעודה

רק מען מוז נאר דס עשין בתוך הסעודה כדי מען זל דס פטירן
פון איין ברכה ווארין מען טאר נישט מברכה בברכות זיין על כן
זאל מען נישט עסן קיין שום גיקעכץ קורס לסעודה (סר די א
מ"א סי' קי"ט) גם די מענטשין וואס עסן פירות אדיר מרינקן
וויין ושאד משקים קורס הסעודה אז זיי ווייסן אז זיין וועלן די
פירות אדיר משקים האבן בתוך הסעודה אויף דארף מען נישט
מאבן קיין ברכה אחרונה פאר דעם עסן און די משקים אדיר
פירות רק בשעת אז מען מאכט אברכה ראשונה אויף דער
משקה קורס הסעודה דארף מען אין זון האבן צו פטירן מיט
דער דאזיגער ברכה די פירות און די משקה פונעם מיטן עסן
אויף : על כן אז זיין עסן דער מ"א סי' קי"ט דומ"מ כל ירא
שמים ירחם ויכלל פחות מכשישר נאך בתוך הסעודה דיא איינצי
לסתלק מן הספק מ"א סי' : פירות אדיר די משקין דארפן זיין

שון דער נאך נישט מאבן קיין ברכה ראשונה :

כל הזאבין וואס מען מרינקט בתוך הסעודה צו פאר דיין דס
עשין דארף מען איפער דעם קיין ברכה נישט מאבן על כן
אז מען מרינקט קאווע אין מיטן עסן דארף מען קיין ברכה
נישט צו מאבן (מ"א סי' קי"א בס' נע"ד) :

מען טאר נישט אינטר לעהנין דיא שיסיל מיט קיין ברויט :
עס איז נישט קיין דרך ארץ צו בייסן דאס לחם מיט דיא
ציין על כן גיהער מען אלע טאל מיט דעם מעסיר צו שניידן
אפילו דאס קענסטו שטיקל :

ווען מענטשין זיצן ביא דער סעודה און איינער פון זיין איז
ארויס גיגאנגן צו שטיסן מיט זיין חבר און דאס ויף
גיזאכט אז ער קומט צוריק און וויל נאך עסן דארף ער ויף
איפער נישט וואשן נאר ער דארף נישט זאגן ענטי און דארף
קיין מוציא נישט מאבן איפער נישט :

ווען

הלכות סעודה

ווען איינער שלאפט בתוך הסעודה און דער גאנץ וויל ער גאנץ
עסן מ'זיך ער זיך איבער נייש וואשן גאר אן אברכה :
ווען איינער האט עפס גינעטן אין מיל אריין אן אברכה און
האט זיך תיקף דער מאנט איז דער דין אז די זאך וועט
נישט פאר מיאוסט ווערן אז ער וועט זי אים שפאצן : מ'ז
ער זי אים שפאצן אונזאל איבער איר אברכה מאכן אונז
דיא זאך וועט אים פאר מאוסט ווערן אז ער וועט זי אים
שפאצן זאל ער דאס מאכל פאר דיקן אין אויט אריין אין מיל
אין זאל אברכה מאכן : אונז אז ער האט עפס גיטרינקן אן
אברכה אז ער האט גאנץ פון דער משקה דארף ער דאס אום
שפאצן אונז זאל איבער איין אנדער ביסל אברכה מאכן אונז אז
ער האט שוין מער נישט פון דער משקה זאל ער אראפ שלינגן
וואס ער האט שוין אין מיל :

פאר דער סעודה דארף מען צו מאכן אברכה איבער וואסיר און
מען זאל אונז זין האבן צו פטירן מיט דער ברכה דאס
וואסיר וואס מ'וועט טרינקן אין מיטן דער סעודה מען דארף
אפיר נהר זיין אז מען זאל נישט טרינקן קיין רביעית ווארין
ער וועט שוין דארפן צו מאכן אברכה אחרונה דאס דארף
מען נהר צו זיין באס קירוש פון שבת אונז יו"ט :

הלכות מים אחרונים

גאנץ נשילת מים אחרונים טאר מען נישט מפסיק זיין מיט קיין
שום דיבור גאר אז ער האט נייטיג פאדארפט מפסיק צו זיין :
מ'ז ער זיך דער גאנץ איבער נייש וואשן :

אז ער איז נישטא קיין מים אחרונים כשהם רבים מתחיל מן כקטן עד
וואסיר און מים אחרונים מ'ז ער נישטא קיין מים אחרונים
מען מען זיך וואשן דיא

הלכות מים אחרונים

הענט מיט שאר משקים :

מים אחרונים איז אנדערס תיוב על בן גהער מין דריין זייער
נוהר זיין :

מים אחרונים מאר מען נישט גיסן אונטער די פיס : מען גהער
נוהר צו זיין אז דעם כוס של קידוש זאל מען נישט
ניצין צו מים אחרונים : רק מיט איין אנדעריר כלי :
הלכות ברכת המזון

מען מאר גיט אראפ געסין דאס מישטשייד מיט דעם ברויט ביז
נאך דעם בענטשין ווער עס לאזט נישט איברקין ברויט
אוף דעם מיש צום בענטשין ועהט ער נישט קיין סימן ברכה
נאר אנאנץ ברויט מאר מען נישט לייגן אוף דעם מיש בשעת
בענטשין : ברעקליך וואס עס איז אין זיין נישטא אביית מעג
מען זיי ווארפן אין וואסיר אביין נאר מען סונוהר זיין אז מען
זאל זיין נישט צו ווארפן אוף דער ערד מען זאל אוף זיין
נישט מרעטין :

בשעת ברכת המזון דארף מען צו דעקן דאס סעסיר :
מען מאר נישט בענטשין אן אהמיל אונטער דארף בענטשין
הויך מיט גרויס כונה :

ווען דרייט בענטשין עשין אונטער איינס דארפן זיין
בענטשין מוזמן :

אז איינער האט זיך פאר געסין אונטער אפ גיבענטשט
אליין אף על פי בן מעגין דיא איבריקע צווייט בענטשין
מוזמן מיט אים אונטער זאל ענפריין ברוך שאכלנו משמו וגו'
(קצ"ר ס"א) :

אז פרעמרי בענטשין קומטן אריין אונטער מוזמן בענטשין
דארפן זיין ענפריין ברוך ומבורך שמו לעולם ועד :
אז זיין זענען אבער אן גיקומטן בשעת אז מיהאט גינאנט ברוך
שאכלנו

הלכות ברכות המזון

שְׁאֵכְלֵנוּ מִשְׁלוֹ : דֹּאָרְפִין זַיִיא נָאָר זָאָגִין אָמֵן . אֹנֵן נָאָר דְּעֵס אֹנֵן
דְּעֵר וואס בְּעִנְטִישִׁין מוֹזְמֵן זָאָגֵט . בְּרוּךְ שְׁאֵכְלֵנוּ מִשְׁלוֹ
דֹּאָרְפִין זַיִיא אֹנֵן נָאָר זָאָגִין אָמֵן :

אֹנֵן אֹנֵן דִּי וואס בְּעִנְטִישִׁין מוֹזְמֵן זָאָגֵט זַעֲתֵן אֹנֵן זָאָגִין בְּרוּךְ
אֱלֹהֵינוּ : דֹּאָרְפִין דִּי דֹּאָגִין וואס האָבִין נִישְׁט גִּינְעֵסִין
עֲנַפִּין בְּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ וּמְבֹרָךְ שְׁמוּ לְעוֹלָם וָעֶד :

ווען צוויי עסן בָּשָׂר אֹנֵן אֵינִיר עֵסֵט חֶלֶב מַעֲנִין זַיִי מוֹזְמֵן
בְּעִנְטִישִׁין בָּרַךְ דְּעֵר וואס עֵסֵט חֶלֶב
דֹּאָרְפִין בְּעִנְטִישִׁין מוֹזְמֵן . בָּרַךְ אֹנֵן עֵסֵט

אֱלֵטִין קֵעוּ וואס עֵר טָאָר נָאָר אִים נִישְׁט עֵסִין קִיין בָּשָׂר טָאָרִין
זַיִיא דִּי נִישְׁט מִצְטָרֵף זַיִין צו בְּעִנְטִישִׁין מוֹזְמֵן (א ח וס"א) :

דְּעֵר כּוֹס פִּין בְּרַכַּת הַמֶּזֶן דֹּאָרְפִין זַיִין אֹנֵן דְּעֵר וזַיִין זָאָל
נִישְׁט זַיִין פִּנּוּס אֹנֵן אֹנֵן עֵר אִין ווא פִּנּוּס מַעֲנִין אִים דְּעֵר
נִסִּין טוֹט אַבִּיסִיל וואסִיר אָפִילוּ ווען אֵינִיר עֵסֵט אֱלֵטִין אִין
אֲמִצָּה אֹנֵן עֵר זָאָל בְּעִנְטִישִׁין אֵיבֵר אֲכִיל נָאָר עֵר דֹּאָרְפִין אִים

נִישְׁט האַלְטִין אִין דְּעֵר האָגֵט :

דין שינוי מקום

מִעַן טָאָר נִישְׁט גִּיין אִין מִטִּין עֵסִין צו אֵיין אַנְדֵּרִין עֵשִׂין אֹנֵן
דֹּאָרְפִין בְּעִנְטִישִׁין בָּרַךְ מִעַן מוֹ בְּתַחֲלֵת הַטְּעִיָּא אִין זַיִין האָבִין
אֹנֵן עֵר וועט בְּעִנְטִישִׁין אֹיף אֵיין אַנְדֵּר אָדָם אֹנֵן זָאָל דֹּאָרְפִין

עֵסִין אָפִילוּ

פִּתּוֹת מְכֻנִּית מַעֲנִין עֵר גִּיין
לְבֵית אַחֵר : וואס לאָ אֹנֵן עֵר
דֹּאָט נִישְׁט אֹנֵן אֹנֵן זַיִין גִּיהָאָט .

וּמִכָּל שֶׁכֶּן אֹנֵן עֵר עֵסֵט נִישְׁט

בָּרַךְ פִּתְּ בְּמִקּוֹם הַשֵּׁנִי אֹנֵן מוֹ עֵר צְדוּקָה גִּיין לְמִקּוֹם הָרִאשׁוֹן אֹנֵן
דֹּאָרְפִין .

דין שינוי מקום

דארטין בענטשן (קפ"ד ס"א) : וגם אן ער קערט זיך אום ל'קום
דראשון און וויל נאך עסין פת דארף ער שוין גישט מאכין קיין
ברכה ראשונה :

רק אז מען עסט פירות
און גישט אוועק
לבית אחר און וויל
דארטין נאך עסין
פירות : כו' ער דארטן

איבר נייש מאכין אברכה :

גם אפילו אן ער קערט
זיך אום ל'קום
דראשון און וויל דארטן
עסין דיא אייניגן סין

פירות : כו' ער איבר נייש אברכה מאכין :

דיני רצה ויעלה ויבא ועל הניסים

אן אייניק האט פאר געסן צו זאגן רצה אים שבת ארער
יעלה ויבא בכהמ"ז איז אז דער דין אז ער האט זיך דער
מאנט נאך דעם אז ער האט שוין אנגיהובין דיא ברכה הטוב
והמטיב כו' ער איבר נייש אנגיהובין צו בנטשין דה אז ער הט נד
גישט אום גיזאנט דיא ברכה פון בונה ירושלים מעג ער דארטין
זיין רצה יעלה ויבא און אום לזין בונה ירושלים אדר בשכמהר"ש
אפער אז ער האט שוין אום גילאזט דיא ברכה בונה ירושלים
דח ער פר דער ברכה פון הטוב והמטיב זאגן :

בשבת
ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם שנתן
שבתות למנוחה לעמו ישראל באהבה

לאות

גמל

דיני רצה ויעלה ויבא

לֹאֹת וּלְבָרִית בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשָּׁבֶת :

און אום יו"ט דארף מען זאגן בא"י אמ"ה שנתן ימים טובים לשלון ולשמחה את חנונו בא"י מקדש ישראל והומנים:

און אום חול המועד דארף מען זאגן ברוך שנתן ימים קדושים לעמו ישראל לששון ולשמחה :

און אום ר"ה דארף מען זאגן ברוך שנתן ימים טובים לעמו ישראל את יום הזכרון הזה :

און אום ר"ח דארף מען זאגן ברוך שנתן ראשי חודשים לעמו ישראל לזכרון :

אום חנוכה און פורים אז ער האט פאר געסן צו זאגן על הנסים זאל ער זאגן צווישן ריא הרחמינות : הרחמן הוא יעשה לנו נסים כמו שעשה לאבותינו בימים ההם בזמן הזה בימי וגו' :

דיני ברכת הנהנין

א כל הפירות וואס זיין וואקסן פון זיך : און זייען איז אן פלאנצין : און מען קען זיין גישט עסן רויאר הייט גאר גיקאכט הייט דהיינו (שוואטן : גריפקים) דארף מען איבער זיין מאכן אברכה שיהכל : וואלד עפיל וואס מען קען זיין גישט עסן וואס מען זייערט זיין איין מאכט מען איבער זיין שיהכל :

ב אבער אזעליכע פירות וואס זיין וואקסן פון זיך און מען קען זיין עסן רויער הייט דהיינו (יאגידים מאלנים) גימי וואלד עפיל : און און אזעליכע פירות וואס זיין וואקסן דורך זרע ונטיעה : און מען קען זיין גישט עסן רויער הייט איז אזו דער דין : איבער דיא וואס זיין וואקסן אויף דער ערד דארף מען מאכן בורא פרי ארמה : און איבער דיא וואס זיין וואקסן אויף אברים דארף מען מאכן בורא פרי העץ :

ג אזעליכע זאכן וואס דער עיקר פון דעם בויס פלאנצין איז

דיני ברכת הנהנין

איו נישט גיווען פון זייערע וועגן דהיינו זיס קערליך און
וואס זייא זענען גיט צו עסן רויער הייט מאכט מען אייבר זייא
ב"פ האדמה ' און אז ער הט גימאכט ב"פ העץ האט ער אויך
יוצא גיווען און אז ריא זאכין זענען אועלכי וואס מען קען זייא
נישט עסן רויער הייט דהיינו ביטרי קערליך מראנצין שאליקן
וכדומה וואס מען מוז זייא פֿרעגלין דארף מען מאכין שיהכל
און אז ער האט גימאכט ב"פ האדמה אָרר ב"פ העץ האט ער
יוצא גיווען :

ד' אז מען צו האקט פירות וואס מען קען זייא שוין גאר נישט
דער קענען מאכט מען אייבר זייא שיהכל :

ה' אייבר די דאזיג וואס דער סדר איז אז מען זאל זיי צו האקן
דהיינו בשמים וכדומה מאכט מען אייבר זייא דיא ברכה וואס
זיא גהער צו זייא אועלכי פירות וואס זייא זענען בעסיר רויער
הייט וויא גיקאכט הייט מאכט מען אייבר זייא רויער הייט דיא
ברכה וואס זיא גהער צו זייא און אז מען קאכט זייא און וואסיר
מאכט מען אייבר זייא שיהכל :

ו' אייבר גיקאכטי ציבולס און קנאפיל מאכט מען שיהכל אייבר
סייערין רובין דרויט בערקיס דארין ארביז מאכט מען רויער
הייט שיהכל : גיקאכט הייט ב"פ האדמה :

ז' אייבר שוטיץ פון אנארבין וואס מען האט זייא גזייעט מען זאל
זייא עסן רויער הייט מאכט מען ב"פ האדמה אָרר אייבר פֿעלד
שוטיץ וואס דער סדר איז מען זאל זייא לאזן מריקנין און מען
זאל זייא קאכין מאכט מען אייבר זייא רויער הייט שיהכל : און
גיקאכט הייט ב"פ האדמה :

ח' אלטי ציבולס און קנאפיל וואס מען קען זייא נישט עסן
רויער הייט גאר מיט ברויט מאכט מען אייבר זייא שיהכל :
ט' אזא זאך וואס זיא קען שאטין דהיינו ווען איינר מדינקט
שמן

דיני ברכת הנהנין

שמן ויין און צו מישט אים נישט מיט עפס אדר ער עסט
 דולין פעפיר דארף ער רוביר זיין ברכה נישט מאכן :
 י אומען פרעגילט אום צייטני פירות דהיינו גריני פלאמין
 וברוסה אומען האט זיין גיקענט עסן רויער הייט . דארף מען
 איפר זיין מאכן ב"פ העץ און אומען האט זיין נישט גיקענט
 עסן רויער הייט דארף מען איפר זיין מאכן שיהכל :
 יא איינגעמאכט פון אועליכי פירות וואס מען קען זיין נישט
 עסן רויער הייט טאר מען דאס נישט קופין ביא איין נכרי
 יב איפר רויזן איינגעמאכט מאכט מען ב"פ האדמה . איפר
 קאלינס מאכט מען שיהכל :

יג צו שמוסני בשמים גיפרעגילט מיט צוקר מאכט מען דיא
 ברכה וואס זיין גהער צו די בשמים ווארין זיין זענין
 דער עיקר :

יד איפר רעטשיניקים מאכט מען שיהכל: אגיקעכץ פון רעטשיין
 מעל . און רעטשיני גרויפן וואס מען האט זיין גוט צו
 רובין מיט אפלי מאכט מען רוביר שיהכל . אפר אומען האט
 זיין צו רובין מיט אלעפיל אומען זעהט נאך אן דיא גרויפן
 מאכט מען ב"פ האדמה און אזוי רער דין ביא זיין און ביא
 הירוש :

טו ווען איינער עסט צווייט מיני מאכלים צו מישט אין איין
 שיכיל דארף ער אברכה מאכן איפר דעם מין מאכל וואס
 עס איז ביא אום חשוב : און אז איין מין אועליכס וואס מען
 דארף רוביר מאכן מוונות דהיינו ווייזין אדר גערשטן מעל
 דארף ער איפר דעם מין אברכה מאכן און פטורת שוין דאס
 אנדרי מין :

טז אומען האט אפר מיט רעם מעל נאר אגמר גרובין דאס
 אנדרי כרי עס ואל זיך האלטן און איינס דארף מען מאכן
 אברכה

דיני ברכת הגדגין

אברכה איבר דעם מין וואס דאס מאכל איז דער פין :
 ין אז איינער עסט עפּים אהארב מאכל און דער גאנץ עסט
 ווידר עפּים כרי עד זאל נישט פיהלן דאס הארבקייט פון דעם
 ערשטין מאכל איז אז דער דין אז ער האט דאס און זון גיהאט
 פישעת אז ער האט אברכה גימאכט איבר דעם ערשטין דארף
 ער איבר דעם אנדערין מין ברכה נישט מאכין אז ער האט דאס
 אבר נישט אין זון גיהאט דארף ער מאכין שהכל :
 יח מען טאר נישט פאר פאסין קיין פרויט נאך איין הארבי
 זאך סיידן אז ער האט דאס פריד אין זון גיהאט :
 יט אלדרינג וואס עס איז גיקעמין אין האניק אדר אין שמאלץ
 און עס איז מיט עפּים אן נפילט דארף מען מאכין סוגות
 איבר דעם טייג און פטורת שוין דאס נפילקען פון דער ברכה :
 אז איינער עסט אבר דאס נישלעך באזונדער דארף ער דרייבר
 מאכין שהכל .

כ ווען איינער מאכט אברכה איבר פירות דער גאנץ ברענגט
 מען אים ווידר אזעליכע פירות וואס צו זייא גהער : אויך דיא
 דאזיג ברכה איז דער דין אז ער האט צום ערשטין פישעת
 ברכה אין זון גיהאט אז מען זאל אים גאנץ ברענגין פירות
 דארף ער שון איבר זייא קיין ברכה נישט צו מאכין אז ער האט
 אבר דאס נישט אין זון גיהאט מוז ער איבר זייא אברכה
 מאכין : ווען איינער טרינקט ביר און מען ברענגט אים אזא
 מאכל וואס דיא ברכה דער פון איז שהכל : אדער פאר קערט
 אז איינער עסט עפּים און האט גימאכט שהכל דער גאנץ ברענגט
 מען אים ביר ווייל דאס איז גאר איין אבר מין מין ער דרוגיר
 אברכה מאכין :

כא אז איינער האט אברכה גימאכט איבר איין מאכל און עס
 איז פארלוירן גיווארן אדר איבר איין משקה און זא איז

דיני ברכת הנהנין

אום גינאסין גיווארין איז דער רין און אז עס איז פאר אים נאך
 גיווען פון רעם ראויגין בשעת ער האט אברכה גימאכט : און
 האט אין זון גיהאט בשעת ברכה נאך צו עסין אדר צו טרונקן
 ראדף ער דער נאך שוין קיין ברכה נישט מאכין אז ער הט אבר
 דאס נישט און זון גיהאט מיו ער איבר נישט אברכה מאכין :
כב אז מען עסט אכזית מוז מען מאכין אברכה אחרונה : און
 נאך משקים דארף מען מאכין איין ברכה אחרונה אז
 מען טרינקט איין רביעית : אבר די ערשטי ברכה האט קיין
 שיעור נישט אפילו איבר רעם קלנסטין ביסיל : אלע מאכלים זענן
 זיך מצטרף צו אכזית דהיינו אז איינר עסט איין מאכל וויא
 אחצי זית און רער נאך עסט ער ווידר איין אדר מין וויא
 אחצי זית זענן זיך דיא ביירי מצטרף לכזית און ער דארף שון
 צו מאכין אברכה אחרונה : אפילו אז איינר עסט אחצי זית לחם
 נאך אחצי זית פון פירות איז זיך דאס לחם מצטרף צו די פירות
 און ער דארף שוין מאכין בנדר :

כג אז איינר עסט אחצי זית לחם רער נאך עסט ער ווידר
 אחצי זית פין איז מין וואס מען דארף מאכין על המחה :
 דארף ער זאגן על המחה :

כד און און און אלע משקים זענן זיך מצטרף צו איין רביעית
 מען זאל נאך וויא מאכין אברכה אחרונה אז איינר טרינקט
 אחצי רביעית פון אמשקה וואס מען מאכט שיהל : רער נאך הט
 ער גיטרינקן אחצי רביעית יין דארף ער מאכין על הנפן ווארין
 דיא ברכה אחרונה איז ווערדיג דאס אדר מין : אבר מאכלים
 מיט משקים זענן זיך נישט מצטרף : מער אז עס ווערט גיקאכט
 מיט וואסיר און עס איז שייט וואס מען קען עס טרינקן : איז
 דיא ברכה אחרונה בנדר :

כה אז דאס מעל איז אבר גראב גיווארן אין קאכין איז דיא
 ערשטי

דיני ברכת הגהנין

ערשט ברכה מוונות אונ דיא ברכה אחרונה על המתה :
 קארין אונ ווייץ וואס מען האט זיין אפ גישיילט איז מען האט
 זיין גיקאכט גאנצער הייט ביי זיין זענין שטארק הייער גינארין
 אז זיי האבן זיך צום הויף גיקלעכט מאכט מען דרובר מוונות :
 אביר אז זיין זענין מיט דער שאליקין גיקאכט גינארין אונ
 זענין גישט שטארק צו קאכט מאכט מען ביי האדמה דאס
 גהער מען אבר גישט צו עסין נאר בתוך הסעודה אונ אז איינער
 האט דאס גיגעסין שלא בתוך הסעודה איז דער פון דיא ברכה
 אחרונה בנ"ר :

כן איינערדיקי קיכליק אדר שטאלץ קיין אדר אונד וואס
 זי איז אפילו גיקנעשן אין וואסיר נאר זי איז מיט עפס
 אן גיפילט דהיינו האמיטאשן מאכט מען דרובר מוונות : אז
 איינער איז זיך אבר קובע סעודה דרובר דהיינו ער עסט אונ
 שיעור וויא דריי אדר פיר ביצים דאס הייסט שון איין שיעור
 שביעה דארף ער דרובר מאכין המוציא אונ נאך דעם עסין
 בענטשין : אבר לעקיך אין קיכליק אין מיטן דער סעודה
 דארף מען מאכין מוונות :

כן איבר אניבאקער ואך וואס עס איז אן גיפילט מיט פלייש
 אדר מיט קעווכרוסה וואס דער סדר איז אז מען זאל זיך
 דרובר קובע סעודה זיין אונ מען זאל זיך נאט אן עסין דארף
 מען זיך וואשין אין מאכין המוציא אונ צו בענטשין :

כת איבר נאליסניקים מאכט מען מוונות אביר אז מען עסט
 זיך נאט אן דער פון דרף מען זיך וואשין אין מאכין המוציא
 אונ דער נאך בענטשין אז מען צו ברעקלט ברויט איז מען
 קאכט עס מאכט מען דרובר מוונות : אז מען עסט אועליכי
 פירות וואס דיא ברכה אחרונה פון זיין איז על העץ אונ מען
 עסט עפיל אוד וברוסה דארף מען גישט מאכין קיין בנ"ר אורף

דיני ברכת הגהנין

דיא עפיל ווארין זיין זענען שוין בכלל אין דער ברכה על העץ
דיא ברכה פון וויין אפטער אלע משקים פון אברכה וואס זיין
זענען פאר אים בשעת ברכה :

כט או מען איז מפרסם צווישן דער ברכה און צווישן עסן
מיט אונארט ווערליג מקען געבין שלום כיו מען שוין איבר
נייש אברכה מאכן נאר אז ער שווייגט אקליינע וויילע הייבט
דאס נישט קיין הפסק :

ד או ער האט אברכה גימאכט איידר מען האט אים נאך
דיא נאך גיבראכט כו ער דער נאך איבר נישט אברכה
מאכן :

לא מען דארף צו ווישן אז וואס מען קאכט אים פסח אים
שטיקט מצה אונזעס איז נדרקט די מצה דארף מען מאכן
אפילו נאך דעם קאכין המוציא און מען מאך נישט עסן אום
ניוואשן : איבר חרעסליה איז פאר האגריין גרוס דעות אז מען
זאל מאכן המוציא ע"כ קער מען דאס נאר צו עסן בתוך
הסעודה : איבר ווייזני טייגליך מיט פאסלים ארר מיט איין
אגיד מין און דאס אנדער מין איז מער ארר לפחות גלייך
דארף מען ארויס נעמן אפיסיל טעגליך און מאכן מוונות דער
נאך ארויס נעמן אפיסיל פאסלים און מאכן הארטה רק אז
דאס טייג איז מער דארף מען נאר אבר דעם טייג אברכה
מאכן מוונות : און איז דער דין בכל המינים אז מען קאכט
צוויי מינים און איינס וועלדיכס מין עס איז מער מאכט מען
אבר דעם אברכה רק דיא מיני תבואה חאמשי זיין זענען ווייג
כיו מען אבר זיין און אברכה מאכן על כן אז מען זיפט יוד
מיט לאקשין אונזעס איז דא אפיסיל לאקשין דארף מען פריד
צו מאכן מוונות איבר עטליכי לאקשין דער נאך אבר דר יוד
שחבל אז מען זיפט גערשטני גרויפן אז די יוד איז מער דארף
מען

דיני ברכת הנהנין

מען צווייט ברבות מאבין • איכר טאסקוועלי איין גימאכט
מאכט מען שיהל אז איינער עסט און מוטיין עסן אמאבל
פונ פירות מין מען אברקה מאבין • דיא תולכי דרבים קרין
צו וויסן אז זיין האבין זעך נישט מיט נוס צו וואשין מעגין
זיין דיא הענט איין טונקן און אמאך און מאבין אברקה
על טבילות ידים : אז דאס וואסיר איז היין • גם ווינטר
מעגין זיין איינטינקן דיא הענט און שנייא רק עס זאל און
אום זיין פערציק קאה :

לב אז עס איז נישטא צו קריגין קיין ווסיר צום וואשין איין
שיעור פון איין מיל אבער צדוק איין תהום שבת
מעג מען דיא הענט פארטויקלן מיט אטיכיל און עסן אום
גיוואשין • אז איינער עסט און הט שוין נישט און זון גיהאט צו
עסן דער גאך ברענגט מען אום גאך עסן מין מען איכר
נישט אברקה מאבין :

לב דיא וואס טרינקן • הייסע קאווע אדער הייסע טיין
גיהערין זיין נישט צו מאבין קיין ברקה אחרונה אז זיין
האבין זעך גיזאמט פון איין זיפ צו דעם אנדערין מהמת
הייסקט (ר' סעף א' מא) :

לד און אן גיברענטי זיפ אז עס איז נישט דא קיין שטוקער
קמח מאכט מען גאר שיהל איכר אז עס איז דא
שטיקער טייג דארף מען מאבין צוויי ברבות איכר דעם
טייג מונות און איכר דער יוך שיהל :

לה און ארבים שוטיין אז מען עסט אן דיא ארבים מאכט
מען גאר שיהל :

לו ווען מן עסט מיני מתיקה פון קמח אדער קיבלך און
טרינקט וויין און גיהער מען מאבין צוויי ברקה אחרונות
רק מען זאל בולל זיין בידע און אייגס דרייט ער זאל
זאל זאל

דיני כרכת הגהנין

זאגין על המזדה ועל הגפן וגו' און זאל אום לאזין על המזדה
ועל פרי הגפן .

לז' זען איינער האט גיגעסין אונדז גיסרונקן און האט פאר
געסין און האט גימאכט אברכה אחרונה אז ער וויל
נאך עסן אונדז טרינקן דארף ער נישט מאכין ווידר איין
ברכה ראשונה (מאסקג סי קצ"ז) :

הלכות ציצית

א' עש שטייט אין דער תורה וועטו להם ציצית על בגדי
בגדיהם . דארף מען אין איינלייגן מלבוש וואס עס איז
דא פיר עקן צו מאכין ציצית . בייא דעם ארבע כנפות
דארף אפין צו זיין אין די ווייטן דיא גרעסטע העלפט :
נמען גיהער בודק צו זיין דיא ציצית פאר דער ברכה רק
אום שבת אז ער האט נישט צו דאוויגן אין איין מלית בשר
מעג ער אן טאן אין שיל אן אברכה . אפילו אז איין ציצה
איז פסיל כדי ער זאל נישט מבושט ווערן צווייטן דעם
עולם :

ב' דיא ציצית דארפן צו זיין גישפיגן אין גידרייט לשמן
היינו איידיר מען שפיגט אין מען דרייט זיין דארף מען
זאגן אז מען טוט דאס לשם מצות ציצית אין אז זיי זענען
גישפיגן גיווארן שלא לשמן זענען זיין פסיל אביר אז זיין
זענען גידרייט גיווארן שלא לשמן זענען זיין בשר :

ג' אז איין פאדעס איז און גידרייט גיווארן איז דער דין
אזויאז עס איז נאך איב' גיבליבן צום און גידרייט אז
פיר ווערליג מען קען מאכין אישליף איז דיא ציצה בשר :

ד' דיא פערדס פונ' דיא ציצית דארפן לאנג צו זיין : (י"ב
עולמים) היינו מען זאל קענען אפ מעסטן צוועלף מאל

הלכות ציצית

פונ דעם שפיץ נאגיל פונ דעם גראבין פונגער ביז צום סוף פונם ערשטין גליד :

ה דיא כנפות מארין נישט זיין העכר ווערליג דיא ברייט פונ דרייא גראבי פונגער . אונ נישט נידריגער ווערליג דיא לענג פונ דעם שפיץ נאגיל ביז צום סוף פונם ערשטין גליד פונם גרבין פונגער :

ו מען דארף צו שניידן דיא פערדים איידר מען מאכט זיין איין אפילו אז ער האט נאר גימאכט איין קעמוריל איידר ער האט זיין צו שניטן איין דיא ציצה פסול :

ז אז דיא פערדים האבן זעך צו ריסן איידר ער האט זיין גימאכט מעג מען זיין צו קניפן אונ אז מען האט שוין דיא ציצה איין גימאכט איין איכר גירוסין גיווארין איין פאדים פונ דיא פיר פערדים פונ איין זייט אפילו עס איז נישט איכר גיבליבן ווערליג מען זאל קענין מאכן אשלייף אונ ער האט זיין צו גיקנעשט איין גלייך דער פאדים וואלט נאר גאנץ גיווען איכר דעם אז עס ווערט דער נאך ווידר איכר גירוסין אפאדים פונ דיא אנדער פיר פערדים . איין זיין בשד האטשי עס איז נישט איכר גיבליבן צו קענין מכן אשלייף : אכר אז עס איז צו ריסן גיווארין צוויי פערדים : אונ עס איז נישט איכר גיבליבן ווערליג צו קענין מאכן אשלייף איין דיא ציצה פסול . אונ עס העלפט נישט מען זאל זיין צו קניפן :

ח אז דער לאך פון דער ציצה איז צו ריסן גיווארין ביז איין עק אריין איין עס האלט זיך נאך אביסיל באס עק מוז מען דאס תיבף צו גיין :

ט מען מאר נישט גיין פיר איילן אן ציצית :

הלכות ציצית

י. או איינער קענט איין גלייטן מלית דארף ער מאכן איין
 עהרנינו :

יא. מען גיהער גוהר צו זיין או דיא ציצית פון דעם מלית
 זאלן זיך נישט נאך שלעפן און דער ערד : דער וואס
 איז תמיד גוהר במצות ציצית וויא אז דער דין איז : ווערט
 ער אפ גיהט פון גבירות אין וועט האבן אגרוסין שער :

הלכות תפילין

א. מען טאר נישט לייגן קיין מלית ותפילין איידר עס איז
 רעכט לעבטיג פידן או ער קען שוין דער קענין פון פיר
 אילן ווייט זיין חבר וואס ער איז מיט אים ווייניג בקענט :
 מען גיהער גוהר צו זיין תמיד צו לייגן דיא תפילין פון הינטן
 אין תפילין זאק אין דעם מלית פון אויבן ברי ער זאל
 באגעניגן דעם מלית צום ערשטן : אין אז ער האט פריד
 ארום גינעמן דיא תפילין דארף ער וויא לייגן צום ערשטן :
 ב. אפיר אז ער האט באגעניגט פריד דעם של ראש פאר
 דעם של יד : דארף ער צום ערשטן לייגן דעם של יד :
 ג. מען טאר נישט אויס רעדן צווישן דעם של יד אין
 צווישן דעם של ראש אין אז ער האט אויס גירעט
 דארף ער מאכן צווייא ברכות איכר דעם של ראש :
 להניח תפילין : אין על מצות תפילין : אפילו קדושה טאר
 מען אין דער מיט נישט זאגן רק ער דארף שווייגן אונ צו
 הערין וואס קהל זאגט :

ד. מען טאר נישט אפ לייגן דיא תפילין ביז מען הערט
 דעם קדיש פון עלינו :

ה. מען גיהער זייער גוהר צו זיין תמיד אז דער קשר של
 יד זאל נישט זיין אונעק גירקט פון דעם בית : את

דער

הזכות הפילין

דער של ראש נאל גישט ליגן גידריג וויא דיא האר פון
דעם שטערין הייבן זיך אן :

ו אז עס איכר גידיסן גינארין דיא גידין וואס דיא תפלין
זענן צו גיניט איז אז דער דין : אז עס איז איכר גידיסן
גינארין אוף דרייא ערטער האמשי וויא זענן גישט איינס
נאך דעם אנדערין : אדר אפילו גאר צווייא און וויא זענן
איינס נאך דעם אנדערין טאר מען און דיא תפלין גישט
דאבינין : ביז מען זאל וויא צו גיניין :

ז דיא רצועות פון דעם של ראש דארף זיין לאנג פון דער
רעכטער זייט ביז דעם נאפיל און פון דער לינקער זייט
ביז און דער ברוכט : און אז וויא זענן קערציר פון דעם
שיעור איז פסול : און מען טאר גישט צו שטיקוויין :

ח און דיא רצועה שליל דארף לאנג זיין אז מען זאל זיין
אום ציהן ביז דעם מיטלסטין פונקער אין מען זאל מאכן
דרייא בריכות : און פון דעם שיעור און ווייטער אז עס ווערט
צוריסן מעג מען צו שטיקוויין : אכר אז זיין איז קערציר
פון דעם שיעור איז פסול און מען טאר גישט צו שטיקוויין :

ט מען גיהער נודר זיין אז און דעם הדר וויא מאן און ווייב
של אפין זאלין דיא תפלין דארטין גישט ליגן פון אויבן
אוף רק מען דארף וויא צו דעקן : דיא מוזה דארף מען
אויף צו דעקן : כדי אז מען זאל גישט ארום זעהן דעם
שם שני : און ספרים בדארף מען אויף צו דעקן : אפילו
גישט ביני :

י אז ער האט גילייגט פאר קערט איין רצועה דארף ער
דעם טאג פאסטין :

יא בשעת אז מען נעמט דיא תפלין און דער האנט
טאר מען גישט דארטין בייא דער רצועה און זיין
זאלין

הלכות תפילין

ואלץ ארפא הענין רק מען דארף צו הארשן דיא בתים
בז מען לייגט זיין :

יב אז מען לייגט דיא תפילין טאר מען זעך נישט פאר
מאכטן רק מען דארף און זון צו האבן אז מען גייט
אין תפילין וואס זיין זענען איין צייכן אז גאט ב"ה האט אונז
אום געצויגן פון מצרים :

הלכות ראש חודש

א ראש חודש איז איין קצת וויא י"ט על בן גידער מען
נישט גייטן זיינו משקתים צו טאן איין שווער מלאכה
אום ר"ח (מ"א בשם ה"ה סי' תי"ז) מקל שכן נשים גידערין
נישט צו טאן קיין מלאכה אום ר"ח (שם סי' א) :

ב מען קער מרבה זיין במעידות ראש חודש אפילו אז עס
גיפאלט אום שבת קער מען מאכטן איין תבשיל מיין
וויא איז איין אנדערין שבת (א"ר בשם שבנה ג) :

ג ר"ח אבר און אנדריי טעג וואס מן איז נישט גומר קיין הלל
מז מן ואגן הלל נאר מיט דם ציבור און איינס על בן אז
מן קומט און בית הבנסת אריין און דר עולם ואגט הלל און
דר יחיד האט נאך נישט גידאכטט מז ער פריד ואגין הלל
מיט דם ציבור דר נאך אל ער זיך שטעלן דאביין :

ד אפילו אז מן האלט און פסוקי דזמרה דהיינו בז פאר
ישתבח און דר עולם ואגט הלל מז מן ואגין מיט וויא
הלל רק ער זאל נישט ואגין דיא ברכה פונ א"שר קדשנו וכו'
וגם צום סוף זאל ער נישט ואגין קיין תהלה רק און דיא כח
(וואס מן) ואגט גאנץ הלל דארף מן נישט מפסיק זיין פונ דעם
דאביין צו ואגין הלל (מ"א סי' תי"ז סק"ד) :

ה הלל מז מן נאר ואגין שטייענדיג אפילו אן צו שפארין
זעך

הלכות ראש החדש

זעך צו דר וואנט טאר מן נישט נאר בליל פסח מעג מן זאגן
מוישיב (ר"ב ס"ק י"א מ"א) :

י' ב"א דיא פסיקים וואס מן ענפרט נאך דעם חון דהיינו
יאמר נא ישראל קער מן צו זאגן אינ גאנצן דהיינו מואל
אויס לאזן מיט בי לעולם חסדו וויא עס שטייט אינ פסיק
אונ גאנצן אונ ניט וויא דר עולם זאגט נאר יאמר נא ישראל
אדר בית אהרן אליין אן בי לעולם חסדו (מהצית השקל
בסי' תכ"ב סק"ה) :

ז' וגם בשעת הוצאת ספר תורה איז דער מנהג אז דער חון
זאגט יהללו את שם יי אונ דער עולם זאגט הודו על
ארץ וגו' גהער אויך כל הבעל נפש זאגן דעם פסיק יהללו
שטילר הייט אין הודו בקול רם גם דער חון גהער דר נאך
וידר זאגן הודו על ארץ שטילר הייט בבדי מואל נישט צו
טיילן איין פסיק אויף צווייען (מהצית השקל שם) :

ח' ווען מהאט פר געסן צו זאגן יענה ויבא אין בענטשין
אונ האט זעך דער מאנט נאך דעם אז ער האט גיזאגט
דיא ברכה הטוב והמטיב לכל דארף מען נישט חזור צוין רק
פר דער ברכה הטוב והמטיב לכל אזער האט זעך דר
מאנט מוז ער זאגן ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם שנתן
ראש החדש לעמו ישראל לזכרון גם אום חול המועד איז אויך
דר דין אזו (קפ"ה ס"ו) :

ט' רק אום שבת אזער האט פאר געסן רצה מיט מעלה
ויבא מוז מן אפילו נאך הטוב והמטיב זאגן ברוך אתה
יי אלהינו מלך העולם שנתן שבתות למנוחה וראשי חודשים
לכפרה ברוך אתה יהוה מקדש השבת (שם) :

י' רק בסעודה שלישיית דארף ער נישט זאגן מיין וויא אום
ר"ח דהיינו נאך הטוב והמטיב דארף מן נישט זאגן נאר
פאר

הרבות קידוש לבנה

טאג מוז מען פריד מחדש זיין דיא לבנה אפילו אין מיטן דער וואך
דרייגט מען מוז הארן על מוצאי שבת או עש כלייכט נאך איבר פונם
נעכט פון דעם האלבן מולד (מ"א סק"ג סי' רכ"ו) :

ג אונ נאך דער העלפט וואס פון דעם מולד מאר מען גישט מחדש
זיין דיא לבנה (רמ"א בסעיף ג רכ"ו) :

ד וגם פאר דרייט טאג נאך דעם מולד מ"א ס"ק ל"ג ויש מחמירים
זיין דער מען אויף גישט מחדש צו זיין ימים חס לא מחוללי שבת טא
קודם ז' ימים :

ה אין אבל בימי אבלו קער אויף גישט מחדש זיין דע או עס
וועט עובר זיין צעהן מעת לעת אז ער וועט הארן בוז נאך
שבעה מעג ער מחדש זיין בימי אבלו (מ"א סק"ד) :

ו גם נאך אין תענית קער מען אויף גישט מחדש צו זיין דרייגט
נאך עשרה בשבת אבר שאר תעניתם נאר נאך אכסר תענית קער
מען מחדש זיין ווארום עש איז שון דער נאך השעה עוברת גם נך
יום כפור מעג מען מחדש זיין (מ"ז סק"ב) :

ז גם ערב שבת דער אום ערב יום טוב קער מען גישט מחדש צו זיין :
ח אז עש איז אקום מנופת קר מען מחדש זיין דאך דעם פענצטער
אבר אונטער דעם דאך (כ"ק י"ד) :

דיני הדלקות נרות בע"ש

א הדלקות נרות אום פרייט טאג פאר גאכט או אנדערש חוב הן
מאנכלין הן ווייבר זענען מחויב פאר פרייט אן צו צינדן דיא
לעכט : על פן אפילו דיא אורחים וואש וויא האבן אבאונדער חדר
מוזן זיין אויף אברקה מאבן איבר דיא לעכט וואש וויא צונדן אן
פיא זיך אונ חדר (סעיף ו' רס"ג) :

ב וגם אפילו פיא זיך אין דער היים או דאש ווייב אז אין יולדת
מוז דער מאן דעם ערשטן שבת פענצטען לעכט מיט דער ברקה
(מ"א סק"ז רס"ג) :

מען

הא

דיני הדלקת נרות בע"ש

א מען מוז אן צינדן לעכט אין כל החדרים וואס מען גייט דארטן **ה**
אום שבת (שם מ"א ס"ק א') :

ד דיא ווייבך גהערן צו וויסן אז מען טאר נישט בענטשן צווייט קאל
אין איין לאכטער רוק איינליכע אשה באדערף בענטשן בונדער
אין אנדערן לאכטער (רס"ג ס"ק מ"ז מ"א) :

ה דער מנהג הקב"ה גהער צו ניין אז מען זאל פירן אן צינדן דאס
קנייטל פון דעם לעכט און ווידער פאר לעשן פרי אז בשעת בענטשן
דיא לעכט זאל דאס ליכט נישט אן נעמין (רמ"א סעיף ט' רס"ד) :

ו גם גהערן דיא ווייבך פשוט נישט נהג צו ניין אונזיא זאלן האפן
אונזעקסן ליכט וויא זאלן מיט דעם אן צינדן דיא לעכט אלי שבת
איינליכע אשה דארף עפ"ס צו געבן צדקה פאר לעכט בענטשן :

הלכות שבת

א נשים וואס בענטשן לעכט זאלן ווייט צו גאנצן דארפן וויא
ווישן אז וויא און דאס גאנצן בני בית טארן שוין דיא לעכט
נישט אן דערין גלייך וויא אום שבת (רס"ג מ"א ס"ק כ"ו) :

ב מען טאר אים שבת נישט ארויף נעמן קיין נישט פון דער גרויס
שאלעכץ :

ג גם דעם מאן טאר מען נישט ארויף נעמן אויף דער שאלעכץ אים
שבת נאר וואס מען באדערף תיבה צום עשין (מ"ז ס"ק ר"ס)
ש"ט מ"א ס"ק ח' :

ד גם אפילו קנאביל אדר ציבלעס טאר מען נישט אפ שיינן נאר
וואס מען באדערף צום עסן תיבה אדר פון סעודת שחרית צו סעודת
מנחה טאר מען נישט אפ שיינן : אדר אז ס'זיין האט מורא אז עש זאל
קאלי ווערן און מען וויל פארש פאר קלאפן מיט קנאביל מען מען
פאר קלאפן און מען באדערף פאר ווען אשטקל און דאס אפריי
לאזן און שלש סעודות (שם ש"א ועיין בס' ש"ט במ"א ס"ק ר') :

הלכות שבת

ה אִם מֵעַן עָשָׂה פִּירוֹת וְאֵשׁ זַעֲזַעַן רוֹם גִּהְעַר מֵעַן נִדְרָה צוּ זֵיין אָז
מֵעַן וְאֵל נִיט אָן רִדְרִין אִין קִיין מִלְכּוּשׁ וְוֹארוֹם עַד פֶּאָר פֶּאָרְבֶּשׁ דָּשׁ
הַלִּיד אֹם שֶׁבֶת מֵאָר מֵעַן נִישׁט וְסִ'ס ש'רָה :

ו וְעַד עַשׂ פִּלְהֶט אֲרִיין אֹם שֶׁבֶת אִין פּוֹגֵל מֵאָר מֵעַן נִיט צוּ מֵאֲכִין
דָּאשׁ פֶּעֶנְצֶט אֲוֹרֵר דִּיא סִיר וְוֹארוֹם מֵעַן אִין חֲיוֹב מִשּׁוֹם צִידָה :
וְגַם קִיין שׁוֹם לַעֲבִידִיק עוֹף מֵאָר מֵעַן אֹם שֶׁבֶת נִיט הַאֲלִטִין אֹם
דָּעַר הָאָנֶשׁ (מִ'וֹסִ'קִ'בִּיב ש'ח) :

ח מֵעַן גִּהְעַר נִדְרָה צוּ זֵיין אָז מֵעַן וְאֵל גִּשׁ נִיטִין קִיין וְוֹאשִׁיר אֲוֹרֵר
אֲנֶרְדִי מִשְׁקִים אֹף וְוִיאֹנֶג וְוֹאשׁ מֵעַן פֶּאָר וִיט אִין עַד עַד בִּימֵן
שֶׁל וְסִ'קִ' מִ'וֹ :

ט וְעַד גִּוִּם בְּרִיִּיגִין תְּבוּאָה צוּ אִין יְהוּדִי פֶּאָר חוֹב אֹם שֶׁבֶת
כִּעֵג דָּעַר יְהוּדִי שְׁמִיין דָּעַר בִּיִּיא פִּשְׁעֵת וְוִיא מִעֲכֶשֶׁן דִּי תְּבוּאָה
אֹם עַד מִעַג וְוִיא גַּעֲבִין דָּעַם שְׁלִיסֵל רַק עַד מֵאָר מִיט וְוִיא נִיט בְּעֵרִין
פֶּן דָּעַם עֲפֶק :

י וְכֵן אִין גִּוִּם בְּרִעֵיגִין אִם שֶׁבֶת תְּבוּאָה וְוֹאשׁ דָּעַר יְהוּדִי הָאֵשׁ בִּי
וְוִיא נִיכּוֹפֶשׁ פֶּאָר שֶׁבֶת אֲוֹרֵר וְוִיא בְּרִיִּיגִין אֲוֹ אִין תְּבוּאָה וְוֹאשׁ
וְוִיא אִין מוֹחֵר צוּ דָּעַם יִשְׂרָאֵל מֵאָר דָּעַר יִשְׂרָאֵל נִיט דִּישִׁין אֶפֶס שְׁמִיין
(סִ'ס ש'וֹס אִ'כִּל ב) :

יא וְגַם אִין גִּוִּם הָאֵשׁ נִיכּוֹפֶשׁ כְּחוֹרָה נֶאָד אֹם עַד שֶׁבֶת אֹם
עַד קוֹמֶשׁ אֶפֶס לַעֲמִין דִּיא כְּחוֹרָה אֹם שֶׁבֶת קַעַר מֵעַן אִם נִיט צוּ
גַעֲבִין אִין דָּעַר גִּוִּם וְוֹאשׁ חוּץ לַתְּחוֹם וְלַצּוֹרֶף יֵשׁ לַהֲקֵל מֵאִי
רְמוֹסִ'קִ' וְסִ' שֶׁבֶת הַסִּקֵּד :

דיני הוצאה מרשות לרשות

א אִם דִּיא הַיִּיד וְוֹאשׁ עֵשׂ אִין דָּא פֶּסַח בְּעָלִי בָתִּים אִין אִינִים
דְּהִינֵינוּ אִיטְלִיכֵר בְּעַל הַבַּיִת הָאֵשׁ וְיָד זֵיין חֲדָר בִּיִּיא וְוֹנֶדֶר רַק דָּר
דּוֹרֶף גֵּאָנֶג צוּ אִיטְלִיכֵר אֶהֱיִים אִין דָּאָרֶף אֲשׁוּעַר דְּהִינֵינוּ דִּיא וְוֹאשׁ
וְיָצִין

דיני היצאה מדינות לרשות

וצין איז דיא. שטענדיקס (אויף דא גארנישט) אויך אין דיא גרויס הייזער וואס איז דא בלויז הייז אויף איין דאך דארפן מיין צווישן או עס איז נישט דא קיין עירוב אויך דער עירוב קאמ נאך אום ערב שבת אפ גרייסן איז טארן וויא זיט טראגן פון איין שטוב צו דער אנדער אויך אפילו אין דאס ארץ און נישט :

ב און עס העלפט נישט וואס וויא האבן גלייכע עירובי היצרות אין בית המדרש דא וויא מיין ויך אליין איינס צום און לייען אין מאבין עירוב היצרות אויך איינער וואל מוכה ויין פון אלי וועגן מיט פת דהיינו דער איינער וואל נעמן. אגאנצ חלה איז ער וואל הייסן אגאנדרין און הייבן איין שבת (דאס הייסט אפליק) דאך פון דעם אירש וויא עס לויט איז וואל מוכה ויין אלי פון דעם היצרות אוי וואל אפריקט מאבין אשר קדשנו במצותו וצונו על מצות עירוב : און וואל ווארן בדין דא שטרא וכו' (אז ס'ק' שס' וז"א ס' שם ה ס"ק ט"ז) :

ג גם אז עס איז נישט דא קיין עירוב אין שטאט גהער מיין נישט אין פון אפליק קליינער וואס נישט נציק איז : און דיא ווייב טארן נישט האבן פיל שפילקעס אין דעם טיבל נאר וואס נייטיג איז (סימן ש"ג סעיף י"ח) :

ד גם אפילו אז עס גייט ארעגין און מען פראגט ויך אפער דעקן מו מען ויך צו דעקן אפער דעם גוף און : און נישט נאר און דעם קאפ אליין כדי עס וואל אויף ווייזן וויא מען גייט אין אפליקט (ס' ש"א סעיף י"ד) :

ה גם האב איך גייעדין וויא מענטשן וועגן ויך שלעכט גוה. וויא וויא טראגן די ויך דיא פאשטילע און די ערשט וויא קיין עירוב איז נישט דא איז בונדן ארום דעם פיס מיט דער פאשטילע דאס העלפט אפער נישט ווארום עס איז גלייך וויא מיין שטאגט ווא איז דיא הענט (עשרת וקנים סימן ש"א) :

דיני הוצאה מרשות לרשות

ך נאך וויא מענין צו פונדן דיא פאשטשילע צום גארטיל מיט איין שליף און זלן זיך אויף צו גארטילן (מ'זכ' ק' י"ד סימן שי"א) :
ן גם אפילו אין דיא ערשט וויא איין עירוב איז גהער מען גיט צו גיין מיט אפגעקן אום שבת או וויא אין דער וואכן (מ"א ס"ק כ"ו סימן כ"א) :

ח גם אז עס איז איין בלאטע קער מען גיט אינטער הייבן דש מלבוש אונטער דער ארום נאך פון הנשן מעג מען אכיסל אויף הייבן (מ"א ס"ק מ"ד סי' שי"א משום דנענה כפרוב) :

דיני והנהגות שבת

א דיא וואס ווערן אין גוועלדיגן הארפין ווישן או אשעה פר מנחה מין מען שון צו מאכן דיא גוועלדיגן (סי' רנ"ו מ"א ס"ק א') :
ב גם דיא בעלי כלאכות דרפין צווייט שעה פאר נאכט דיא ארביט אייעק לייגן : איז נאל גיין אין וואסר אריין זיך שובל זיין און נאך דעם נאל ער אן פאן בנדי שבת איז נאל גוף גיין איז שול אריין האנגן איז מקבל שבת זיין מיט נחת אין דאוויגן מעריב מיט שמחה און אז ער וועט קומן פונם שיל נאל ער נאךן שלום עליכם בכונה און קדיש מאכן ווארט כא ווארט : און ער נאל גוהר זיין גיט צו דער וועקן קיין כעס אום שבת ווארום דיא קליפה האט דער פון נחת און דיא קליפה פירט דער צו אז עס נאל זיין אום שבת קרוג אזוי האבן מיר גיפונן איין מעשה אין ספר הקדוש אז התנא ר' מאיר איז גיפארן אונטער וועגנים איז ער אריין גיפארן אוף שבת און איין דרבניק האט ער גיזעהן פריטאג צו נאכץ וויא דער כלל הבית קרוגט זיך מיט זיין ווייב האט ר' מאיר צווישן זיין שלום גימאכט האט ער דארט גיהלטיג גאט צווייט שבתים און וויא האבן זיך דיא צווייט שבתים אוף גיקרוגט האט ר' מאיר צווישן וויא די צווייט שבתים אוף שלום גימאכט האט ר' מאיר גיהערט אקול פון אשד וויא

דיני והנהגות שבת

ער האט ג' שרונגן וויי וויי ר' האר האט מען ארוש גיצונגן פון דר
שטיב וואס איך האב פסיד גיהאטמין נחת : ועדן מיר דאך אז
דיא קליפה האט נחת אז מען קרוגט ויך : איכר דעם בארף אימליכר
מענטש אפ צו דעם ויך פסיד פון קרוג אונ איכר אום שבת :
גם באדרף אימליכר מינעש נעמן אלי שבת אין אורח צום
מיש ווארום דער וואס נעמט אין אורח צום מיש און גלייך וויא
ער האט דיא שכינה באם מיש :

ד גם אז מען ריפט דעם אורח דארף מען אום צו נעמן מיש אפנים
יפות ווארום דאש אז אמצוה גלייך וויא מען ניש אים דאש בעשמי
עשין : אז וויא מיר גפונן אין דיי רייר פון אינדי חכמים אז איינר
האט גיגעבן ויין אלטין פאטר פעמי עופות עשין האט ער אן גיווארין
עולם הקא : פאר וואס ווארום ער האט אום ניש קיין פבור אפ גיגעבן
האט ער אן גיווארין עוהב :

וה אונ דער אנדער האט גיגעבן עשין ויין פאטר קנאפ מיש
פרוט האט ער פאר רינט ער זאל האבן דאש גו עין : פאר ויש
ווארין ער האט אום אפ גיגעבן גרוש פבור : ועדן מיר דאך אז עש
אין נאר גיווענט אין דעם אז מען זאל אין אורח צו נעמן מיש אפנים
יפות אונ וואס גאט גיט דעם בעל הבית דארף ער עשין מיטן אורח
וועט פנודאי ויין גליפט פאר השי :

גם אז ער שטייט אום שבת פריא זאל ער גיין ויך פובל ויין אונ
ער זאל נודר ויין פשעת מבילה ניש אוש צו קוועטשין דיא בארד
אונ דיא פאות :

גם באדרף ער נודר ויין ניש צו קעמן ויינו האר ווארום
דאש אז ארעכטר חילול שבת :

ח גם מען טאר ניש אן דירן מיש קיין בערשטיל אין קיין נשום
מלבוש אונ ניש אין דער יאדמילקי אונ ניש אינס היטול ווארום
דאש אז ארורש חילול שבת :

הלכות שבת

א און מען טאר נישט פֿיצן די שטיוויל אונט נישט דיא שיף נישט מיט
 קיין בערשטיל און נישט מיט דער האנט און נישט מיט קיין שום מיכל
 העלל מען טאר אפילו נישט אפ ווישן דיא שיף ווארס ראש אין און
 אגרוסי עבירה גלייך ווא מען טוט אגדרי מלאכות אים שבת אין
 און דער מענטש אין איין מאל תלילה מחלל שבת אין ער עובר
 על כל התורה כולה :

ב אום שבת און דען גייט פונם שול און עש טרעפט זיך איין עלמחה
 פון אחרון אודר פון איין ברית מילה פראדף ער גיין און און עש
 טרעפט זיך איין חולה פראדף ער גיין מבקר חולה ויין : און מען
 טאר נישט מיט דיא אלי זאכן טאר זאמן זיך פון נאך זעקס שעות
 און דעם טאג :

ג נא טאר מען זיך נישט פיל אן עכט אום שבת פריא פרי מען
 זאל קענן עסן שלש סעודות ווארס דער מענטש וואש ער עסט
 נישט קיין דרייא סעודות אום שבת מאכט ער זיך אליין פאר איין פושעי
 און ער וויכט זיך גלייך ווא ער איז נישט סורע היהודים און ויין
 ענטש אין ווייער גרוש איבד דעם זאל מען גוהר ויין צו עסן שלש
 סעודות אום שבת אפילו אויפער :

דיני הברכה

א מען גיהער נישט אן צוהרן קיין לעכט במוצאי שבת אפילו מען
 האט גיזאנט אפה חזקתו נאר פון נאך ויהי נעים ואתה קרוש
 (מ"א ס ק"ז רצ"ט) :

ב צווישן מנחה און מעריב פון מוצאי שבת גיהער מען גוהר צו
 ויין און סקאל נישט טרונקן קיין וואשר פון דיא קוואל פרינן
 ווארס עש אין תלילה איין כבה ומפל זיבן איין אכל ראש גאנצן
 יאר בימי אבילות מן נאך מיין גוהר ויין :

ג ווען מיהאט פאר געשין צו מאכן הברכה במוצאי שבת מן
 מען

דיני הברלה

מען מאכטן הברלה אפילו נאך שבת פל זמן מען דער מאנט'עך
 בוז נאך דרייט פאג כוז ער אויך מאכטן אויף איין פוס רק מען דארף
 מיין גישט זאגן נאר דיא ברקה פון המבריל בין קודש וגו' (רצ"ט
 סעיף ו') :

ד אונ אימליכר מענטש טאר נישט עשין אונ נישט מרונקין פאר הברלה
 אפילו ביי דרייט טעג נאך שבת ביי מען מאכט הברלה :
ה גם דיא ווייב פארין נישט אן צוגדיוקין ליכט פאר הברלה רק
 וויא מען מאכטן אברקה בורא מאירי האש :

ו וגם דארף מען גהער זיין נישט צו אילן ויך מעריב דאוינן זאריז
 וויא שטערין שטיין ווארן דער וואש גייט פריא איזעק פונם
 שבת וועט מען אים פאר פריא נעמין און גיהנם אריין אין דער וויש
 נעמט שפעט צו דעם שבת וועט מען אים כוז אין דער צייט האלפין
 אונ גיהנם :

ז איבך דעם גהער מען פריא צו צי נעמין דעם שבת אונ שפעט
 פון אים ארוש צו גיין :

ח איז דער וואש וויל ניצול ווערן פונם גיהנם זאל ער פריא צו
 נעמין שבת אונ זאל מקיים זיין שלש סעודות און ווי מען באדארף
 וועט אים בידראי נישט זיין אויף ביד וועלמין אויף דער וועלט אונ אונ
 נעמך וועלט :

דיני מלוה מלכה

א אימליכר מענטש דארף ווישן אונסעודת מלוה מלכה איז אנרוש
 חוב איז וויא דרייט סעודות אונ שבת אונ איז אחיב צו עשין די
 סעודה פון מלוה מלכה אונ אטויל וועגן עך נוהג אן צו ציגן ליכט
 צו דער סעודה פון מלוה מלכה איז דאש איין מנהג טיב ווארום
 עש איז ארום תורה צו תהא מען עשט מלכה מלכה מיט פבור
 איז דיא סעודה פון פרייט טאג צו נאכץ : אונ וויא מיר גפונן אין
 אין

דיני מלוה מלכה

אין ספר הקבלה או עש איז פאר האנדלן אין גוף אין ביינדרל הייסט
ראש נסכא האט ראש ביינדרל מין קיין הנאה ניט פינס גאנצן עסן
וואש דער גוף עכט נאר פון סעודת מלוה מלכה אין דורך דעם
ביינדרל וועט דער מענטש אויף שטיין החיות המחים ווארן ראש עש
שטארק פונ אלי ביינדר פונם גוף איבער דעם אפילו או אלי ביינדר
ווערן פאר פאלט בלייבט ראש איבער אונ או משיח וועט קומן
וועט גאט ארין שיקן מווא אין דעם ביינדרל אין וועט ווידר באשפין
דעם מענטשין :

על כן גידעו מען גידר זיין אפ צו האטן דיא סעודה פון מלוה מלכה
ווארום דיא סעודה איז בייא גאט און חשוב או מען קען און
שטיין החיות המחים און ווער עש וואל מקיים זיין דיא סעודה אין
ראש ניט מיט עפים צו ער איז ניט היינצירק זאל ער האמשי מאכן
אכרעה איבער פירות :

הלכות ערה

א עש שטייט אין פסוק נתקעו ביהודש שופר וגו' כי חק לישראל
הוא משפט לאלהי יעקב על כן גידעו עש אימלכר מענטש אום
צוקוקין אויף כל אומאכין וואש ער ראש גיטאן אין גאנץ יאר און
זאל חזר בחשובה זיין מיט הפלגה ותחננים פאר השם ת אי עש
וועט קומן דער יום הרין הגדול והגורא :

ב אימלכר מענטש גידעו עש מורו זיין צו זאגן כליחות מיט
מנן און דיא מענטשין וואש האבן נישט קיין מנן דארפן
צו ווישן או וויא זאלן נישט זאגן אויף דיא ערטר וואש ווערט
נזכר די שלש עשרה סודות דהיינו וזכור כנו וגו' מוזן וויא איבער
היפרן ווארום ראש מוז מען גאר זאגן מיט מנן :

ג ונס דעם פסוק ויעבור ה' וגו' מוז מען גאר זאגן מיט דעם
מראפ גלייך וויא מען לייחאט אין דער תורה :

הלכות ערה

ד ר'א מענטש'ן וואס פאסטן עשרת ימי תשובה אבר ערב ראש השנה הארץ ויא נישט משלים זיין בזה נאכט רק סוף פערטיל שעה פאר נאכט מעג מען דאבין מנהג און צו זאגן ענינו אין אן צו פיסן : נאר דער חזן זאל נישט זאגן ענינו בקול רם און ער איז נישט משלים :

ה וגם אף אין סעודת מצוה מעג מען אף עשין נאר אן ר'א סליחות מעג זען מער פון פיר טעג און ער ווייסט אז ער וועט דאסין אום עשרת ימי תשובה צו עסן אף אין ברית מילה סוף ער נאך אין טאג פאר ראש השנה פאסטן זאגן און ער איז מער נישט דא נאר פיר טעג צו ראש השנה אין ער פאר פון צו פאסטן : און מאגער וועט ער העלן פאסטן אין טאג נאך פאר סליחות דארף ער נישט : (תקס"ח ס"ק י"א)

ו ווען אין יחד וואס פאסט נישט דאבין מיט אין צבור וואס ויא פאסטן יא מוז דער יחד אף זאגן ענינו און שומע השלה נאר אן שאט פון צום הענינו זאל ער זאגן פון צום הענינו צבור הנה (ר"ן בשם הבית) :

ז דער וואס איז חלילה אין אכל מאר נישט אין בית הבנסת צו זאגן סליחות נאר אום ערב ראש השנה אודר עם ערב יום כפור אף דא ערשט ויא מען איז מרבה בסליחות מוז ער זיין אין בית הבנסת אריין (תקפ"א ס"א רמ"א) :

ח ר'א מענטש'ן וואס זייען על בית הקברות אים ערב ראש השנה סארין נישט זיין צווייט מאל אף אין קבר :

ט וגם געטיר מען נודר צו זיין און מען זאל זיין פון מוקמא קרי ואם לאו שאט ראש נאה חלילה (ס"ס תקנ"ט) :

י גם מאר מען נישט בעטן קיין בקשה פון דא מתים ווארום דאש היסט גלייך ויא מען איז (דורש אל המתים) נאר מען דארף אז בעטן להשם ותקרב ער זאל העלפן בוסת הצדיקים ויש דארין לוגין

הלכות ראש השנה

לגאון (שם ס"ג רמ"א) :

הלכות ראש השנה

א אם ראש השנה מן סנין ואין המלך הקדוש אפילו או מען ראש
ויך טועה גיוועזן און האט ויך גיט דער מאנט הונדקדי דער
מזל מען חזר ויין צו תחילת שמונה עשרה אפילו או עש או אם
נאר אין ספק איז ער האט גיואנט המלך הקדוש מן מען און חזר
וין צו תחילת שמונה עשרה (חקפ"ב ס"א) :

ב וגם אם עשית או ער זאגט די וואכנדיקי שמונה עשרה דארף
ער ביא דער ברכה פון השיבה שוממינו אוש לאין המלך
המשפט רק אז ער האט ויך מועת גיוועזן און האט גיואנט מלך אודב
צדקה ומשפט דארף ער גיט חזר ויין :

ג וס'אזאז דער דין ביא וכתוב אודר ביא זכרנו לחיים אודר ביא
בכפר חיים אז ער האט גיט גיואנט טאר ער גיט חזר ויין צו
תחילת שמונה עשרה ויזא באלר ער האט שוין אוש גילאזט סוף
ברכה :

ד אם ראש השנה אין אין ספק אוב מען זאל זאגן דא אנדרי
נאכט צו קידוש ברכת שהחיינו על פן איודער מנהג אז
מען ליינט בשעת קידוש אין פרי הדשה און דעם מיש דהיינו אז
אין פרי וואש מען האט נאך גיט איבר איד קיין שהחיינו גימאכט פרי
ער זאל פטרן דיא ברכה שהחיינו פון קידוש :

ה דיא מענטשין וואש קויפן וויין מדויבן פאר אין שהחיינו
גהערין ויזא נאר מאכין אין ברכה האדמה איבר די וויין מדויבן
ואם לאו אז ויזא ווען שוין גאנץ גרויס וואש קיין וויין : מדויב אין
שוין גיט גרעסיר מאכט מען העץ :

ו אם ליל ראש השנה אין אסור בהשקיש הסמך כיידע נעכט נאר
אז עש או אין ליל מביילת אין מותר נאר אין דער פריא נאז מען
ויך היקף טובליו (שם ס"ו רמ"א) :

מען

הלכות תקיעת שיפיר

א מען גהער נישט נאך צו זאגן ברוך הוא וברוך שמו נאך דער
ברכה וואס דער חזן זאגט ברכת שופר ווארום דאס הייסט
אין הפסק :

ב גם דיא מענטשן וואס זענען בעלי תקיעות פון ווייבר וועגן אים
זיין האפן זון גיהערט תקיעת שופר און זיין נישט זאגן דיא
ברכה פון ברכת שופר פון זייערע וועגן : רק דיא נשים זאלן אליין
זאגן דיא ברכה פון שופר :

ג מען טאר נישט שמוסן פון דיא תקיעות (וואס מען בלאזט פאר
פאר שמונה עשרה בל נאך כל התקיעות וואס מען בלאזט נאך
שמונה עשרה בכדי עש ואל נישט זיין קיין הפסק אפר בשעת תקיעות
און אסיר אפילו אין הוס צו טון (תרומע'ד) :

ד דער שליח צבור וואס זאגט סליחות פאר מאן טאר נישט מאכן
קיין ברכה אפר דעם טלית כל זמן אז עש איז נישט מאן על
פן גהער מען צו גיין אין פדעמ'ן טלית בכדי מען זאל מאכן
אין ברכה יוצא צו זיין אלי דעת :

הלכות יום כפור

א איטליכער מענטש גיהערט ויף מטהר צו זיין און גיין אום ערב
יום כפור אין מקוה פון ארבעים סאה אפילו אין חולה
גהער אויף אויף אים גיסן זיין קבין דאס איז אין ערב פון
טו קווארט פיס רק דאס וואסער זאל נישט זיין פון דריי פליס נאר
פון איין פלי אדר פון צוויי : און מען דארף אויף גוסן פון דער
אנדער פלי כל זמן אז מען האט נאך נישט אין גאנצן אוש גינאסן
דיאערשן פלי : (תרומ'ד) :

ב און אפילו אין אבל אין דער שבועה טו ויף אויף טובלין רק נאר
איינע אדר צוויי שעה פאר נאכט נישט פאר אפר שאר אבידות
טו ער ויף נוהג זיין פון אין דער נאכט (כ"ס תרומ'ד) :

הלכות יום כפור

ג מען גהער נישט צו עסן אום ערב יום כפור מאכלי דגב אפילו אין דער פריא גהער מען אויף נישט עסן (תכ"ט ד) :

ד גם דעם סלית מוז מען און טון נאר כ"א טאג נישט שפעט אין דער נאכט :

ה אונט מען טאר נישט זאגן קיין עכ"ס אום יום כפור אז ער זאל און צונדן איין לעכט אויך אפילו נאר דאש וואקס ציא צו נעמן טאר מען אויף נישט הייסן דעם עכ"ס (תרי"ט דר"א) :

ו יום כפור אין דער פריא טאר מען זיך נישט וואשן נאר ביז נאך דיא פינגער אונט נישט דיא גאנצן האנט אפילו אז מען האט משתין געווען טאר ער זיך אויך מיין נישט וואשן נאר דיא פונגער :

ז נק און דיא הענט זענען אום ריין מוז ער זיך וואשן און גאנצן דיא הענט (תרי"ט ב) :

ח גם דיא כהנים בשעת זייא גייען דוכטן טון זייא זיך די גאנצן הענט וואשן (אליהורבא) :

ט דיא מענטשן וואש שפעטן שפירטעס טון זיי איין ברכה מאכן דק אויף איין פנג אור און איין פארשטיילע טארן זייא נישט נעבן דיא שפירטעס ווארום ער איז מליד ריח אום יו"כ :

י גם אז עש קוקט מוצאי"ס כפור דארף מען מאכן הברלה אונט דער מנהג איז מען זאל זיך פרייאן מוצאי"ס כפור איז דש גנוסר מנהג אונט עש איז אמצוה צו פאר שלאגן אשטיקל האלץ אוף דעם ארץ וויא דיא סוכה באדרף צו זיין :

הלכות סוכה

א עש שטייט אין דער הורה (למען ידעו דורותיכם כיצטכית הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים) דאש איז מיינט איינלעך מענטש דארף וויסן אז גאט האט גימאכט זיצן דיא יודן אונט סוכות בשעת אז ער האט זייא איש גיזענן טון פערט אים

איבר דעם אין ארוב או איסלכר מענטש ואל זיך דער מאנן אין דעם נס וואס גאט צו האט מיט אונז גיטאן בשעת יציאת מצרים וואס ער האט אונז ארום גרינגלט מיטן וואלקן בכדי או עש ואל ארץ אונז מען זיין פון כל שלעכטיגאכין : איבר דעם דארף מען האלטן דיא מצוה פון סוכה אין אפיסו קליינע קינדער וואס זענען אלט זעקס יאר אבר אפילו פינף יאר או זיין האפן שוין שכל מוז מען זיין מתנתן זיין במצות סוכה און קינד טאר זיין געבן עסן חוץ לסוכה (תר"ס ס ב וס"י שם"ג) :

ב נשים זענען פאר פון סוכה רק זיין מענן זיך מחבר זיין און זיין זאלטן זיצן אין סוכה נאר זיין זאלטן זיך אליין מאכין דיא פרכת לישב בסוכה דהיינו איין אנדער וואס האט שוין יוצא געווען אין סוכה טאר גיט מאכין פון זייערע זענען איין פרכת זיין מוצא צו זיין (תקפ"ט רמ"א) :

ג ומכל שכן אום שבת או זיין הערין קידוש אין סוכה יסוון זיין עסן אין סוכה לכל הפחות איין כוית בכדי או עס זאל זיין קידוש במקום סעודה :

ד ווען עש גייט איין רעגן אום סוכות אין דער דין און אז דיא ערשטיגאכט סוכות גייט ארעגן מוז מען קידוש מאכין אין סוכה אפילו בשעת דער רעגן גייט און צו זאגן פרכת שהחיינו נאר אן לישב בסוכה משכנות אלה סימן תל"ט וס"ק ו' :

ה און מוז עסן לכל הפחות איין כוית אין סוכה און דער וואס וויל הארין בוז דער רעגן זאלמאך הערין צו זיין דער גיהער נאר צו הארין בוז האלבע נאכט מיין גיט ווארום דיא ערשטיגאכט נאכט פון סוכות מוז מען עסן פאר האלבע נאכט :

ו רק דיא אנדער נאכט או עס גייט ארעגן דארף מען נישט הארין רק מען מעג קידוש מאכין אין שמוצ און גוסר זיין דיא סעודה אין שמוצ און דער וואס וויל מחמר זיין זאל עסן בסוף סעודה איין כוית אין

הלכות סוכה

אין סוכה אין ברכת לישיב בסוכה או דער רעגן גייט נאך און או
דער רעגן האט און געהערט מוז ער מאכן סוף סעודה לישיב בסוכה
(מ"א סי' תרל"ט ס"ק טו) :

וְנֶאֱמָר דִּיא עֲרֵשְׁתִּי מִעַב יום טוב או עם גייט אָרעגן, און מען גייט אין
שטוב אריין עסין איין מושן עסין האט און געהערט דער
דעגן דארף מען גיט ספסוק ויין פון דעם עסין צוגיין אין סוכה
אריין רק מען מעג נוסד ויין דיא גאנצן סעודה אין שטוב (תרל"ז ס"ו) :
ח רק דיא מענטשן וואס האבן איין סוכה מיט איין פלוגיל גהער
מען גיט סבטל ויין פון מצות סוכה רק ויין ולין בעקיר דס פלוגיל
צו מאכן לעס צל סוכה און צו עסין אדער צו שלאסן אין סוכה צו
גיסאכטער הייט רק ויין זאלין גיט מאכן קיין ברכה לישיב בסוכה
כל זמן או דער פלוגיל איז צו גמחצית השקל סי' תר"ס ס"ק ט'
ושרי מנדים :

ט ומכל שכן או עם גייט גישט קיין רעגן רק עש טרישט אראפ פון
דעם סכה אבר דער ווינט פאר לעשט דיא לעבט דארף דעם סבך
גהער מען עפס אונטער צו שפרייטן אונטער דעם סבך רק דיא ואך
וואס מען שפרייט אונטער זאל גיט ויין קיין פיר ספסוק פון דעם סבך
ו גס מען זאל גישט מאכן קיין ברכה לישיב בסוכה כל זמן או דש
לוגט אונטער דעם סבך און סוף סעודה או מען קאן שוין אראפ
נעמן ראש לילך גהער מען צו עשין איין כוית אין סוכה מיט ברכת
לישיב בסוכה (תרכ"ט מ"א ס"ק כ"ד) :

יא מען גהער גיט צו לייגן קיין סבך כל זמן או דער שלאק איז
צוא: רק מען זאל פירר עשיין דעם פלוגיל דער נאך צו לייגן
דעם סבך (מ"א סימן תרכ"ו ס"ק ו.) :

יב מען גהער ויך גיט צו זעצן אין סוכה פאר ברכת לישיב בסוכה
ווארום עש איז פאר האנדן דעות או און דעם ויצן אליין איז
מען שוין חייב צו מאכן איין ברכה לישיב בסוכה על פן גהער מען
חיבה

הלכות סוכה

אִיִּבָּה עָפִים צו עֶשֶׂן מִט בִּרְכָה לִישֵׁב בְּסֻכָּה אִין זון צו דאָכן
 יוצא צו זיין וואָס מען וועט דער נאָך זיצן חוּדֵר אִין סוכָה (מ א
 סימן תרל"ט ס"ק י"ז :

יב ווען מען גיט אִין מיטן עשין צו אַיִן אַנדרן אִין סוכָה אַרײַן עשן
 מוז מען אַיִר נײַש אַפֿרָכָה מאַכן לִישֵׁב בְּסֻכָּה (תרל"ט ס"ק י"ז) :
 יד אַז מען עשט נײַט קײן לחם אַפֿר אַז מען פאכט אִיין תענית חלום
 מוז מען אויך אַפֿרָכָה מאַכן לִישֵׁב בְּסֻכָּה אַז מען קײַט אַרײַן
 אִין דער סוכָה :

טו דיא נשים וואָס בענעמען לעכט אִין סוכָה מאַרן זײַא נײַט צו
 געמין דיא לעכט דער נאָך אִין שטויב אַרײַן וואָרם זײַא מײַן
 בענעמען לעכט במקום סעודה (רמ"ג ס"ק כ"ג מ"א) :

טז דיא ערשט נאכט מאכט מען בִּרְכָה שְׁהַחֲיֵינוּ אויך דער נאָך
 לִישֵׁב בְּסֻכָּה אויך די אַנדרי נאכט גהער מען צו מאַכן שְׁהַחֲיֵינוּ
 פֿיר דער נאָך לִישֵׁב בְּסֻכָּה :

יז קײן שום לײַדײַג פֿלײַס גהער מען נײַט אַרײַן צו בִּרְיִיגן אִין סוכָה
 אפילו אִין שׂיטל תיבת נאָך דעם עשין גהער מען זײַא צו געמין
 חוץ לסוכָה אִין פֿלײַס אַז לײַדײַג פֿלײַס זענן אִין סוכָה גהער מען נײַט
 מאַכן דיא בִּרְכָה לִישֵׁב בְּסֻכָּה (דחי אדם בשם ר' מצוח) :

יח דיא פירות וואָס מען הענגט אַז אִין סוכָה אִין אסור גאנץ סיכות
 בײַן נאָך שמיני עצרת צו עשין אִין אום שבת אודר אום יום טוב
 אִין ראש מקצה דהיינו מען טאר זײַא אפילו נישט אַן רורין :

יט גם דער סכָּך אִין אופ אסור גאנץ סיכות דהיינו מען טאר נט
 געמין אפילו דיא צײַן אוש צו מאַכן גאנץ סיכות (תרל"ח ס"ד) :

כ דער עיקר מצוה פון סוכָה אִין נאָר דער סכָּך י על כן גהער מען צו
 ווישן אַז מען טאר נישט לײַגן אופ דעם סכָּך אודר אונטער דעם סכָּך
 אִין אשטק האַלץ וואָס אִין אמאל גיווען אִין כלי דהיינו אִין לאַפֿטי
 אודר אִין לײַטר אודר אפאנק הן זײַא זענן גאנץ הן זײַא זענן צו

בראבין

הלכות סיכה

בראבין גיווארין אוף דעם סבך (תרכ"ט מ"א) :

כא גם אז אשטיקל האלץ וואס איז איין מאל גיוועזן דרוף איין איינציג פלי וסכל שפן אונצונד איז אוך דרוף דא איין טאר מען ראש האלץ נישט לייגן אוף דעם סבך :

כב גם אפילו נאר צווא צו שלאגן מיט צוועקסדעם סבך צו די העלצער פון הינטן טאר מען אוך נישט : אונ מיט שטרוק טאר מען אוך נישט צו פינגן דעם סבך נאר דיא העלציר וואס דער סבך לוגט אוף וויא מעג מען צו שלאגן מיט צוועקס צו דיא ווענט : רק נישט דעם סבך (מ"א ס"ק ט ועין סעיף י"א) :

כג גם אז עש איז נישט דא קיין אנדער סבך מעג מען צו דעקן מיט שטרויט נאר מען זאל אכטיג געבין אז מען זאל נישט לייגן און פיל אז קיין רעגין זאל נישט קעגן דרוף גיין :

כד מען טאר נישט מאכין קיין סוכה אוף אזו אנארט וויא נישט היין איז : לבל רפחות זאל האטשיי היין זיין פיד איילן ווייט פון נאך דער סיכה ווארום אנדרש איז מען נישט יוצא :

כה נאך סוכות טאר מען נישט מאן קיין שום זאך מיט דעם סבך נאר מען דארף אום פאר ברענין (תרל"ח ס"ק מ"א) :

הלכות ד' מינים

א דער דרוג נידול פונם לולב איז אז פון אובין נישט ארזש איין בלאט העכער פון דיא איבריגי בלעטער אונ דער בלאט איז באהעפט איין בלאט צום אנדערן בלאט דרייט צווייא העלפט ועגן באהעפט אונ איינס על פן דארף מען צו ווישן אז עש האט ועג אפ גיטייגט פון אובין איין העלפט פון דער אנדערער נאר אפילו וויא איין ספח גרוש גיהער מען לכתחילה נישט מאכין קיין ברכה אוף דעם לולב :

ב גם אז עש האט ועג אפ גבראבין פון אובין דער בלאט וואס איז העכער טאר מען נישט בענטשן מיט אים גאנץ סוכות :

הלכות ארבע מינים

ג גם היא ערכות וענין און פסיל או עש האט ווען אפ גיבראבין שפיצין פון דעם האלץ וואס היא בימליך וענין דרום :

ד עש איז קיין חילוק נישט צווישן היא ערכות פון דעם אתרוג און צו היא ערכות וואס מען נעמט אום חושענא רבא או עש האט ווען אפ גיבראבין היא שפיצין פון דעם האלץ אדר היא פלעטליך וענין צו שפאלטן גיזאריין אדר ויזא וענין אפ גיבראבין און הענקין אראפ איז פסילאפילו צו הישענות פון הישענא רבא :

ה מען דארף צו ווישן או מען זאל נישט הנאה האבן פון דעם דית פון דעם דרם וואס איז אין לולב דהיינו מען טאר נישט שמעקן צום דרם גאנץ סיבות ווארום דאס איז מוקצה למצות לולב : איפר דעם איז דאס אסור בהנאה :

ו גם היא פערדס וואס וענין ארום היא דרסים "מזו מען אראפ נעמטן אידער מען גוט ויזא אין לולב אריין ווארום ויזא וענין חוצץ :

הלכות נטילת לולב

א מען טאר נישט עשין פאר אתרוג בענטשן און מען מזו הארין בון האלבין טאג און אתרוג בענטשן - און מין פון האלבין טאג דארף מען נישט הארין חר"ב ס"ג מ"א :

ב אן מען האט ויף פאר געסן און האט גיגעשן פאר אתרוג בענטשן איז דער דין אזוי דעם ערשטן טאג מזו מען מ'מסק ויין פון דעם עשין און בענטשן אתרוג און היא איבריגי מעג סיבות דארף מען נישט מ'מסק ויין צו גיין בענטשן אתרוג רק ער מעג גומר ויין היא גאנצי סעודה און דער נאך בענטשן אתרוג :

ג דער וואס איז איין חולה מעג עשין פירות אדר קחם ויזא איין ביצה גרום פאר אתרוג בענטשן :

ד מען גהער צו נעמן דעם אתרוג אין דער רעכער האנט און דער נאך דעם לוקב אין דער לונקר האנט און אז מען נישט צו ריק גהער

הלכות טילת לולב

גהער מען פרור דעם לולב אָנעק צו לייגן אונ' דערנאך דעם אַתרוג :

ה מען גיהער נישט געבן דעם אַתרוג אָפּר דעם לולב דעם ערשטן טאג צו איין קמן וואָס איז ווייניגער פון זעקס יאר אלט ערשט נאך דעם אז מ'האט שוין גיבענשט וואָרום אַז דער קמן נעמט דאָס פֿירר איז מען נישט יוצא מיט דעם לולב תרנג' חכו :

ו מען מעג נעמן נאך דעם ערשטן טאג אַתרוג אָפּר לולב אונ אַכרָה צו זאָכן אפילו אַן דער ידיעה פון דעם תבר רק מען טאר נישט אין בית הכנסת אריין נעמן אָפּר לבית אחר רק מיט ווין ידיעה תרם טסקי'ום א :

ז אום הושענא רבח גהער מען צו נעמן ערבות גאנץ גרוש וואָרום אין בית המקדש האט מען גנומן ערבות וואָס זענן גרוש גווען צעהן איילן (אלוהו רבא)

ח אום שמחת תורה איז דער מנהג אז מען נעמט ארוש פון דעם ארון הקודש פֿל הכפדים דארף מען צו ווישן אַז מען זאל נישט אריין שטעלן קיין לעבט אין ארון הקודש וואָרום אין דעם אַרו הקודש טאר מען נישט שטעלן קיין שום זאך (טו ובסי קנ דסקו) :

הלכות עירוב תבשירון

א ווען יום טוב גיפאלט ביים (ה' איז ביים ו) טאר מען נישט קאכן פון יום אום שבת נאר אז מען מאכט איין עירוב תבשילין דיינו מען גהער צו נעמן פת אים ערב יום וואָ איין ביצת גרום לָלָל הפחות אונ איין פֿוית פֿשר אונ זאל אַפֿרָה מאכן על מצות עירוב אונ זאל זאָגן בדין יהא שְׂבָא אין ווייט :

ב מען גהער דאָס פת אונ פֿשר האַלשן פון סעודה שלישית פון שבת אָפּר אַז עש איז פאר לארין גוואַרן פאר שבת העלפֿט נישט דער עירוב תבשילין (תקכ"ו ס"ב ו) :

הלכות בדיקת חמץ

א דער איסור פון חמץ איז זייער גרוס אזוי וויא עש שמיט כי ככ אוכל חמץ ונכרתה על כן גיהער מן זייער גוט בודק צו זיין אין כל החדרים וואס מן האט גיניצט אין זיין חמץ כדי מן זאל נישט חלילה נכשל ווערן באיסור פירט :

ב אין האלבי שעה פאר נאכט טאר מען נישט אן הייבן קיין שום מלאכה צו טאן אפילו לערנן אוף נישט ומכל שכן עסין טאר מען אוודאי נישט אין האלבי שעה פאר בדיקות חמץ :

ג דרייסיג טאג פאר פסח גהער מען גוהר זיין אז מען זאל נישט געבין קיין וערני הבואה פאר עופות אוף איין פייכט אורט :

ד דער וואש גייט אוועק אין וועג אריין פאר פסח מוז ער איבער לאזן אסענאשין און סאכין אים פאר איין שליוח או ער זאל בודק חמץ זיין פון זיין חדר נמאס קי יד סו תלוי :

ה און עש העלפט נישט אז ער זאל אפילו נפאר שליסן דאש בית אודר כומץ זיין על בדיקת אשתו רק ער מוז בעצמו זעהן במקומו צו לאזן איין שליוח :

ו ווען מען קלעבט צו דיא אסענאשיר מיט פאפיר און עש איז נישט דא קיין דרייסיג טאג צו פסח מוז מען השגיחה געבין אז מען זאל רעם חמץ נישט ארום זעהן פון דרוסין :

נאר פאר דרייסיג טאג איז מותר אפילו אז מען דער קענט דעם חמץ פון אוסן ווייניק :

דיני ערב פסח והסדר

א ערב פסח איז אסור במלאכה נאך האלפין טאג און דער וואש טוט איין מלאכה דער איז חייב חרם מען גהער אום אין חרם אריין צו לייגן (תסח סיא) :

ב און אפילו געגיל אפ שניידן איז אסור נאך האלפין טאג :

ג גם אפילו גאלן טאר קיין יהודי נישט נאך האלפין טאג :

בכורים

דיני ערב פסח והסדר

ד כבורים וואש ווי פאסטין ערב פסח מארין נישט עסן על סעודות
סצנה (ס' ת' ע' מ' א' ס' ק' א') :

ה ערב פסח טאר מען נישט עסן קיין מצה אפילו אקען וואש פאר
שטייט שוין דעם ענין פון יציאת מצרים טאר מען שוין אים נישט
געבן צו עשין קיין מצה (מ' א' ס' ק' ד' ת' ע' א') :

ו ווען מען האט פאר געשין צו עסן דעם אפיקומן איז מען האט זעה
דער מאנט נאך דעם בענטשן איז דער דין אזו או מען האט
נאך נישט גימאכט דיא ברכה אויף דעם כוס פון ברכת המזון מוז
מען זיך איבער נייש וואשן און מאכין המוציא אויף דעם אפיקומן
און בענטשן ברכת המזון און דער נאך זאל ער שרונקן דעם כוס
פון ברכת המזון :

ז איבער אז ער האט זעה דער מאנט נאך דעם כוס פון ברכת
המזון איז דער דין אז ער איז זעה נודע אנאנץ יאר צו בענטשן
ברכת המזון איבער איין כוס מארדער זעה נישט וואשן און עסן דעם
אפיקומן אין דער נאך בענטשן איבער דעם כוס :

ח איבער אז ער בענטשט נישט איין גאנץ יאר איבער אכוס ברכת
המזון מוז ער זיך וואשן איבער נייש :

ט דעם אפיקומן קער מען צו עסן צווייא ותים ולכל הפחות מוז
מען עשין איין כזית (מ' א' ס' ק' א' כ' ע' ו') :

י גם גהער מען נודע נין צו עסן דעם אפיקומן נאר פאר האכטי
נאכט :

יא נאך דעם אפיקומן טאר מען נישט עסן און נישט שרונקן נאר
דאש וואש איז נישט בכלל משקה רהינו טייד מען מען שרונקן :

הלכות מקואות

א מען גהער צו וויסן אז דאש וואסיר פון דער מקוה מוז זיין
העביר איין האלבי אייל פון דעם גאפיל אפילו אין דער מקוה
איז

הלכות מקואות

אין דא אין שיעור מקנה אי על פי כן מוז דאש ויין העקר פון דעם
שיעור (קצ' ה) :

הלכות מוזה

א מען גהער וייער נזהר ויין במצות עשה פון מוזה או ויזא עש
שמיט אין דער תורה (וכתבתם על מוזהות וגו') ובפרט די מוזה
אין אין גרושי שמירה על כן מוז מען איין ועצין אין קל השירין
וואש אימליכר בעל הבית האט אין שאיב אין ער מוז מאכן אברה
קבוצ מוזה :

ב גם אפילו אין דא חדרים וואש מען האלט נאר האלץ אודר
שטרוי אדר אפילו מען האלט דארטן שטיין מיט עופות מוז
מען קובע ויין אין מוזה רק מען מוז דא מוזה צו דעקין (רפ"ו
סעיף ה') :

ג גם אוף כל ערטר וואש אין נישט היין לעבין דער מוזה מוז מען
דא מוזה צו דעקין :

ד אפילו דא פתחים וואש וענין אן מירין מוזן ויזא אויף האבין
מוזהות רק ויזא דארטן היין ברכה נישט צו מאכן כל זמן או מען
שעלט נישט אריין קיין מירין (רפ"ו סעיף ט"ז) :

ה גם אין אלי קעלידש וואש אין דא אין פתח או חייב במוזהות
דא אין דא קעלידש וואש האבין צוויי פתחים דהיינו אין
דרוסין ארוש אין דא אין פתח גדול וואש מען שעלט דארטן אראפ
דא פערסיר אונ פון אונזוייג אין דא אין פתח קטן וואש מען נגש
פון דער שטוב אין קעליד אריין אין דער דין או אין דער קליינר מיר
אין דער עיקר גאנג פון דער שטוב אין דא מיר אין דא
צעהן מפתים אונ פרייט פיד מפתים דארף מען מין נישט קיין מוזה
נאר אין דעם פתח קטן (ש"ק ס' קכ"ו סי' רפ"ט) :

ו דא מענטשן וואש וענין משנה וייער דירה אין אין אגרי דירה
אריין דאר מען נישט נעמן מיט ועף דא מוזה ווארם עש אין אין

הלכות מוזה

סבנה חלילה (שך סק"ג רפ ט) :

ז רק או אין עכ"ס ציחט נ"ב ארין אין דער דירה ארין מוז מען
אראפ נעמן דא מוזה (שך שם) :

ח מען דארף צווישן אודא מוזה מוז זיין אפ גערעמין פון אובין
לכל הפחות איין מפה :

הלכות חלה

א ווען מען קנעט אין מייג פון צוויי אקס מוז מען מפריש זיין
חלה מיט איין ברכה אין דא חלה פאר פרענין: רק מען דארף
צו ווישן אז אום יום טוב פאר מען נישט אפ שידין קיין חלה על כן
דא מענטשן וואס באקן אום יום טוב אף (לחם משנה) בארין
זיין נישט פאר פרענין דא חלה רק איבער צו לאזן דא חלה אום
גיבאקין ביי נאך יום טוב אין נאך יום טוב דארף מען ערשט מאכן
אין ברכה אין צו פאר ברענין :

ב ווען מען באקט לעקס אינעם יום דא אין שיעור חלה מוז
מען נעמן חלה אן אין ברכה אפילו אום שבת נשואין מאכט
מען אומט לאקשין וואס איז דא אין שיעור חלה מוז מען נעמן חלה
אן אין ברכה :

ג מען פאר נישט קנעמן מיט הוילע אייער צו עש איז דא צוויי
אקס מעל ווארום מען מוז די חלה געבן צו איין פלן קמן : רק מען
מוז ארין גוסן אביסל וואסיר :

דיני מליחה

א איבער יהודי ווישט וואל דאס וואס נאט כ"ה דאט אונז פאר
באטן אז מ'פאר נישט : (קיין פלוט אונז ווער עש עסט יואאז
ער (חייב פרת) דאס איז פ' ש' וויניגארין ווערן אים אפ גישניטן
ער מוז שטארבן פאר זיין צייט דרום האבן אונזרי חכמים גיבא

דיני מליחה

אז פלייש מוז מען וואשן און וואלצן פרי דאס בלוט ואל רעכט ארום
קומן ווארום דאס וואלץ ציהט ארום דאס בלוט פון דעם פלייש .
ב גם טאר זעך זיין אשה נישט פאר לאזן מיטן פלייש וואלצן איה
קין שום מענטשן נאר ווא מוז אליין שטיין דער בייא סיידן ווא
ווייסט אז דאס שטוב מענטשן קענען גלייך מיט איר מעג זיין זעך
פאר לאזן :

ג און וויל דאס איז אזו אדערבי עבירה און דאס איז נאר גיווענט
אין דער אשה קער זיך אימליכי אשה אפ הוטן פון דער עבירה ווארום
דער עונש איז נאך שווערער פון דער עבירה :

דיני נדה

א דער איסר טון נדה איז ווייטער גרוש איבער דעם קער מען נדה
ניין אז מען זעהט אפילו נאר בלוט ווא אסדאפין גרוש אפילו נאר
אין פלעק איז מען טמא צוויי וואכן אזו ווא דערמנה איז : און
עש איז קין חילוק נישט צווישן אין אשה הן צווישן איין בתולה ווארום
ווער עש לוגט בייא אין נדה איז חייב כרת און ער איז גורם שלעכטן
צו דער נשמה ווארום די נשמה ווערט אפ גריסן פון ביידה וועלטן :
ב אימליכי אשה קער צו ווישן איר צייט ווען ווא וועט זעהן
בלוט כרי ווא וואל ווישן ווען זיך פורש צו ניין פונ איר פאן
ווארום זיין מוז זיך אפ שיידין אנאנצן מעט לעת פר דער צייט פון
איר מאן פונ תשמיש המטה רק נאר כל המני קרבות איז סותר :

תם ונישלם שולחן ערוך בעזיהש יתברך

